

DEÁK FERENCZ TETEMEINEK ÁTHELYEZÉSE
A DEÁK-MAUZOLEUMBA.

TÖBB MINT egy évtizedig nyugodtak a «haza bölcsének» drága hamvai abban a sírboltban, melyet a nemzet kegyelede az első magyar miniszterelnök, a vértanuhalált szenvedett gr. Batthyány Lajos tetemei számára emelt. Ennyi időre volt szükség, míg a Deák földi maradványainak befogadására szánt díszes mauzoleum a kerepesi-úti temető kellő közepén elkészülhetett.

A múlt hó közepe táján végre minden megtörtént, hogy a hamvak állandó nyugvóhelyükre való áthelyezése végbe mehessen. Egyszerű, csendes ünnepélyvel történt az egész. A síremléket építtető bizottság tagjai, országos képviselők s a főváros elöljárósága szerepeltek benne hivatalosan; de rajtuk kívül is sokakat gyűjtött a hely színe a honfiai kegyelet.

Május 21-én déli tizenkét órakor emelték ki a néház érzéköporsót ideiglenes helyéből s elhelyezték a Batthyány-mauzoleum előtti térre, hol is, az azonosság megállapítása végett, leemelték róla a külső födelet, mely alól előtűnt a tizenegy év alatt megsárgult szemfedő. Meisner temető-igazgató felre vonván a szemfödelet, föltárta a belső koporsónak felső üveg lapját, melyen keresztül tisztán kivehető lőn Deák Ferencz bebalzsamozott teteme.

A holttest teljesen épek mutatkozott s az arc, noha kissé összeszáradt, egészen fölsmerhető. Ráismert volna az is, a ki csupán arcképet látta a nagy férfiúnak, erősen kifejezett arca megtartotta életbeli formáját, csupán a haj, meg az erős bajusz lett fakó.

Az azonosság megállapítása után ismét lezárták a koporsó födelét, most már utoljára. Nyolez sirású vállára vette a koporsót s megindult a menet az új mauzoleumig, elől Romeiser József belvárosi plébános és pápai kamarás teljes ornatuban. A mauzoleum bejárata előtt letették a koporsót, a mikor is Romeiser plébános beszentelte, minek végeztével a koporsó örök nyugvóhelyére vitették és a sírkápolna kriptájába lebocsátatták.

Ekkor Visontai Kovách László országházi háznapgy a Deák-emléket építtető bizottság elnöke átadta a kulcsokat Kammermayer polgármesternek, fölkérve őt, hogy Budapest főváros viselje gondját a hamvaknak s az őrizetükre rendelt szép síremléknek, a mit a polgármester ünnepélyesen meg is ígért s ezzel a gyászszertartás véget ért.

Képünk a helyszínen történt fényképi fölvétel után a gyászünnepe azon jelenetét mutatja, midőn a koporsót a mauzoleum bejárata előtt Romeiser belvárosi plébános beszentelte.

IDEGEN KÖLTŐKBŐL.

Lacrimae Christi.

(Baumbach).

A régi jó időkben
Egy sváb hegedős élt,
A ki szép dalokat tudott,
És nem egy víg mesét.

Frigyessel elhagyá honát,
S követve a királyt,
Sok tájt bejárát s mindig megállt
A hol csak bort talált.

Bejárta szép Itáliát,
S midőn Nápolyhoz ért,
Oly bort kapott, mint nem ivott
Még a mióta élt.

Betelni nem tudott vele,
S a söntésnél beszélt:
• Mondd meg nekem, jó emberem,
Hogy hívják ezt a bort?

«Ezt csak az ég adhatta mint
Legjobb ajándokát,
Agg esontomon, mint egykoron,
Ifjú láng fut át.»

A pinze vastag mestere
Igy válaszol neki:
• Lacrimae Christi a neve,
— Az Urnak könnyei! »

E szóra szomorú leszen
A jámbor idegen,
A karcos jut eszébe, mely
Hazájában terem.

Imára fogja két kezét,
Az égre föltekint,
• Jöjj sváb hazámba oh Uram,
Ha sírni fogsz megint! »

Oly tiszta . . .

(Heine.)

Oly tiszta, üde szép vagy
Mint nyíló kis virág, —
Aggódva vethetem csak
Tekintetem reád.

Örökké tartson, arra
Kérném az ég urat,
Hogy tiszta, üde, szép légy.
Mint nyíló kis virág . . .

Egy fenyő áll . . .

(Heine.)

Egy fenyő áll elhagyottan
Északi vidéken,
Hó és jég fehér lepellel
Betakarta régen.

Távol napkelet hónapban
Révedezik álma,
A hol forró sziklafalon
Áll egy árva pálma . . .

PATAJ SÁNDOR.

PATAK BANYA.

Baksay Sándor elbeszélése.

(Folytatás.)

A fiskus úr, a ki minden volt mindenkiben s a kitől ezt a jámbor prefektus nem is irigyelte, mindenütt előljárt. Övé volt a kopogtatási jog, melyre a parokhia muzeumából egy mély hang válaszolt.

— No ki az?
A fiskus úr bizodalmasan nyitott be.
— Mi vagyunk páterkám, jó napot.
— Tessék belül kerülni. Megférünk valahogy.
Bizony csak valahogy. Szük szobácska volt nagyon. Egy ablaka volt, az is kiesiny és homályos. Egy kis könyves théka az ösmeretes fehér kőtűs foliánsokkal, egy fenyőfa-asztal és három börszék képeztek butorzatát. A predikátor megkínálta a hat urat a három székekkel. Osztozzanak rajta.

— A prefektus megköszönte a kínált széket.
— Nem olyan járatban vagyunk, hogy el merjük fogadni, sőt el vagyok rá készülve, hogy kikerget bennünket, clarissime! Biz azt jól is teszi!

— Azt nem jól tennie a clarissime — szólt a fiskus. — Kikergetni csak a magunk házából lehet valakit.

A pap nagyot bámúlt a fiskusra.
— És most ki házában van clarissime?
— Ezt majd mindjárt megmondom, csak az előljárókat várom be, a kikért elküldöttem. Imé jönek is már. Csak ide közelebb atyafiak.

Az előljárók sorba álltak, görnyedt vállal, lehajolt fővel. Legelől áll a bíró, az egyetlen, a ki egyenesen állt, mivel bírónak úgy illik.

— Emberek! — folytatta a fiskus, — mi az uradalom és megye részéről azért jöttünk ki, hogy ezt a templomot, melyet ti használtatok eddig, a soproni artikulusok értelmében visszafoglaljuk igazi birtokosainak.

Az emberek összerendeztek. A predikátor felugrott székeről és a fiskus elé állott.
— Uram! kegyelmed tréfál vagy ingerkedik. Azok az artikulusok minket pártolnak. Mi háborítatlan birtokában voltunk ennek a templomnak, mióta fennáll.

— Maga tréfál clarissime! — válaszolt a fiskus szárazon, — az artikulusok értelme az, hogy azé a templom, a ki építette, akárkik használták is időközben. A kérdés hát csak az, hogy kik építették?

Egy öreg ember közbeszólt:
— Én uram és én istenem! Kik építették volna? Mi magunk építettük.

— Hol vették hozzá a téglát?
— Hol vettük? hát uram volt itt a töröknek egy régi temploma. Megvettük hitelbe háromszáz forintért. Azután valami hét esztendőre kivertek a törököt az országból, így a pénze nálunk veszett. Pénzen vettük a téglafalat, pénzen hordottuk a Dráváról a fenyőket, a deszkákat, magunk ácsoltuk az egész tetőt, magunk ragasztottuk hozzá azt a fatornyot . . . Egy porszem, egy szálla nem sok, annyi sincs belőle az uraságéból.

— No ha vették, nem igaz jószágot vettek. A ki lopott lovat vesz, lovavesztes lesz. Aztán az sem áll, hogy újra építették volna. Kálvinista ember nem épít ilyen magas falat!

Az öreg előljáró igen elkeserültette ezt a szót. Még hogy kálvinista ember nem épít ilyen magas falat.
— No nézzék meg hát uraimék magok és olvassák el azt a régi írást, a mi a templomban van, ha már nekünk nem hisznek.

— Magunk is azt akarjuk, — szólt a fiskus és felkelt. Vette a süvegét és társai kíséretében a templom felé indult. Az udvar már akkor tele volt néppel. A tömeg útát nyitott az uraknak s halk zúgással kísérte a templomba.

A mennyezet fehér és piros virágokkal tarkázott kék deszka-koczkákból áll. A középső koczka parasztra van hagyva és akkora kör van belerajzolva, a mekkora csak bele fér. A körben kerek írás csiga alakú sorokban:

EPVLIT EZ ISTTENNEK HAZA AN. 1690.
BARATHI JANOS PREDICATOR:

— No nézze nemzetes uram! — mutogatott az öreg előljáró. — Olvassa bár tulajdon maga azt az írást.

— Látom, — felelt a fiskus. — Írás nélkül is tudom, mi itt az új, mi itt a régi. Új a mennyezet, a kathedra, a torony, a kis kar, mindez látszik a munkáról. Új a nyugati előfal felső része, látszik a repedésekről, a mint lejjebb szállt. De az egész falazat régi. Aztán nézzétek, itt a kis kar alatt a talaj egy egész lábball magasabbra van emelve, mint egyebütt. Mire mutat ez?

Arra, hogy itt volt az oltár. A soproni artikulusok világosan intézkednek azon templomokról, melyeket katolikusok építettek s az anyaszentegyháznak visszaitélik még azon esetben is, ha a község mind elhagyta volna is régi hitét s ha egyetlen katolikus nem volna is a községben.

— Uraságod már nem tréfál, hanem félrebeszél. A soproni artikulusok szólnak olyan templomokról, melyeket tartoznak nekünk visszaadni, de nem olyanokról, a melyeket mi tölünk, bekés birtoklókól elfoglalhatának. Most.

— Ejh mit! A törvényt nem kegyelmed magyarázza, hanem a kinek a kezében az erő van, felelt a fiskus mosolygva és a templom-ajtóhoz lépve, annak tárt szárnyai egyikéből kivette a kulcsot és folytatta:

«A templomot ezennel az uradalom, mint építető patrónus nevében birtokba veszem.» — Ezzel kilépett a templomból.

A megyei küldöttek és uradalmi tiszték szótlanul léptek utána: a nép, férfi és asszony, öreg és ifjú zúgva, jajgatva, sirva rajzolt körülotte.

Ismerték a fiskust. Senki sem hitte, hogy e szerencsétlenséget a törvények mérték volna rájuk. Mindenki személyes és titkos okot keresett s mindenki ugyanazt az egy okot találta meg.

— A Patak menyecske esüffá tette a fiskust. Most a fiskus az egész falun állja boszuját. A szegény asszony ott volt a tömeg között, ott volt férje is. Mindketten hallották a gyanúsokat, a kárhözvitást, azután a szitkokat is, melyek inkább Ionát, mint a fiskust illették.

— Patakné az oka mindennek!
Patak István hallotta a megjegyzéseket, de nem szólt semmit. Merően szegzte szeméit a fiskusra. Aztán elszántan vetette rá magát, midőn az a kulcsot felmutatta.

— Nem megy az olyan könnyen, uram! Hát az új sobasem jöhet a mi határunkba, hogy veszedelmet ne hozzon?

Érezujjai bemélyedtek a fiskus kövér csuklójába. Egyet fordított a fiskus karján s hátra csu-

varta, egy másik fordítással pedig kijekerte kezéből a kulcsot.

— Ezt a kulcsot nem az uradalom csináltatta. Mindez gyorsabban történt mint elmondtuk Mire a két megyei huszárnak eszébe jutott a fiskus védelme, már akkor a kulcs a predikátor kezében volt, Patak István pedig a templomfalnak vetette hátát. Kezében egy tégladarab első védelemre.

A fiskus ordított:
— Verjétek agyon azt a kuttyát! Mihelyt azonban szabadon érezte kezét, a bíróra rohant s azt ököllel arszülötte.

— Zsvány! hát nem tudod kötvé tartani azt a másik zsványt?
A bíró meg sem mozdult az ütésre. Hah! ha most ő bíró nem volna. Megtörtülte arcát és szólt nyugodtan:

— Semmi bünt sem tett, nemzetes uram. De ezt a szót már nem hallotta a fiskus. Egy hamus fazék repült szeme közé, melynek tartalmát tele lett mind a régi érzékenysége, a nélkül, hogy ideje lett volna kiköpödni. A legszokatlanabb fegyverek csattogtak feje körül, miközben folytonosan hangzott a böszült sivalkodás:

— Üssétek le, szaggassátok szét!
Az asszonyok az artikuláris világ szabadalmazott guerrillá, kiket semmi törvény nem büntet. Azért, a hol a templomot kell megvédeni, erőszakkal az erőszak ellen: ott sobasem szerepel férfi, mindig asszonyok. A kit ezek megvernek: azt kinevetik.

A boldogtalan fiskust most a bíró vette oltalmába. Középre fogta esküdt-társaival, hogy a fiskus megtépett feje úgy nézett ki közülök, mint a ketrecz rácsai közül a fenevad.

Mikor a zaj csendesülni kezdett, a szolgabíró kihozatott egy gyalogszékét a czinteremből és arra felállott.

— Emberek! kezdő — a mi itt történt, azért ti fogtok felelni, ti férfiak. A fiskus úr kötelességet teljesítette, ti pedig megengedtetek asszonyaitoknak, hogy őt e kötelesség teljesítésében csufosan akadályoztassák. Ismétlem, a mit fiskus úr mondott. A jogos tulajdonost, az uraságot visszahe-lyezem a templom birtokába. A kulcs csak formáság ugyan, de erre a formáságra szükség van. Átdadjátok-e?

— Nem adjuk, — hangzott mindenfelől.
— Ha nem adjátok, úgy is jó. Azért a zenebonáért, a mit itt az asszonynép elkövetett, felelni fog a előljáróság. Három embert holnap délre a bíró vasban fog beszállítani a székvarosba. Negyedik lesz a zenebona szerzője Patak Istók. Ötödik nem veretén vasra; ha bejö magától, jól eszelekszi, ha be nem jő, ám ti lássátok. Azt is megmondom, hogy míg a templomkulcsot önként be nem hozza valaki, addig ezek az emberek vizsgálat nélkül fognak raboskodni. A tiszteletesnek ki kell a faluból költözni. E czélból kétszer negyvennyolc órát engedünk neki a kiköltözésre mesterével együtt. Értették-e?

A szolgabíró száraz, élettelen beszéde jéggyé fagyasztotta az embereket. Senki sem felelt kérdésére. Nem is várta. Intett a kocsisoknak. Fellépett kocsijába s az öt úrral elhajtatott.

A nép ámulogva hullámszott haza, csak az előljárók maradtak a parokhia udvarán tana- kodni.

Érezték, hogy nincs szabadulás. A papláz és mesterház az uradalom telken van, tehát joga van kivetni papot és mestert. Nem lehet ellentállani. De a templom szabad funduson van, attól ők nem robotoltak soha. Ahoz nincs joga az uradalomnak. Ha erőszakkal elveszik; vegyék el, de a kulcsot önként át nem adják soha. Most a tiszteletes kezében van; maradjon is ott, vagy adja oda valakinek, de senki se tudja, kinek.

Azután a három ember kijelöléséhez fogtak. Ez elől sem lehet menekülni, mert ha önként nem jelentkezik, katonaság fog végezni.

— Istók öcsém, — szólt a bíró Patak Istvánhoz, — te szerencsés vagy, mert ha elszaladsz, te helyetted senkit sem visznek el. Fogd a baltádat és erédj, a merre látsz.

— Nem megyek bíró uram! mikor a másik három emberről is van szó, nem volna becsület kibújni magamat; veressen kend vasba!

— Hát a többi három ki lesz? — kérdi tovább a bíró. — Ugy illik, hogy az előljáróságból kerüljön ki. Öreg ember hijját kevésbé érzik meg idehaza. Mihály öcsém, János másé és Andráshattyán! Kentek eselédés emberek, legkönynyebben elviselhetik.

A három ember nem mondott ellent.
— Ha már meg kell lenni, hogye viselnék el vallásunkért? — Összetette kezét mind a három felvenni a nehéz vasruhát.

Hát a pap?
Mánap reggel besétált a szomszéd városba a seniorhoz helyet kért. Az újfiaik, kik csak mostanában hordták ki a papokat, úgyis jártak nála a mult héten, hívták. Adja neki Ujját.

A senior kiadta neki a Concessát, másik héten érte jöttek az újfiaik három kocsiával és elvitték. Indulása előtt meglátogatta Patak Istvánné.

— Uram! mi szenvedünk, kegyelmed szabadul. Férfjeink fogságban ki tudja meddig s kegyelmed mint a fecske, röplő a tél elől.
— Örömet szenvednék veletek, de én hajléktalanabb vagyok az égi madárnál.
— Mind a hatvan ház az uradalomé s a ki engem befogad, maga is hajléktalan lesz, — felelt a lelkész, miközben az asszony vállára tette kezét és folytatta.
— Jobb így. Jobb, legyek én távol, a templom zárva, a nyáj megverve, de mindnyájan Istennek vesszeje alatt, de oltalma alatt.
— Ah! kegyelmed az az erős ember, ki a kísértet nyílától fél! Szegény hit, melyért csak ennyit mer az ember, nyomorult szeretet, mely az első fuvallatra megfagy. Menjen kegyelmed, nem a miénk többé, de a templom miénk marad s kulcsának nálunk a helye.
Felragadta a nehéz kulcsot, mely történetesen az asztal sarkán nyugodott.
— Asszony! — kiáltott a lelkész, megkapva a menyecske kezét, — te ne keresd a rémet, melytől én futok. Tudod-e, hogy ezzel nyílik férjed tömlőcének ajtaja?
— Tudom s inkább soha ki ne nyíljék, mint ezzel nyíljék, — felelt az asszony kegyetlen lelkedesséssel s keblébe rejtette a kulcsot.
— Ó asszony! nagy a te hited, de rettegek, hogy megkísértésed még nagyobb lesz. Kivánja-e, elfogadja-e tőled Isten ezt a nagy áldozatot? Ha majd egyszer jobban szeretet ezeket, mint hitedet, akkor beviszed ezt a kulcsot azoknak. Akkor férjed megszabadul. Még nem késő, add vissza; adjuk másnak vagy vessük a tóba! Mit! Életedért? Nem? Egy vagy másképen átkozott akarsz lenni? Menj! Isten azt is megbocsátja.
Mig a predikátor beszélt, az asszony göresösen szorította két kezét keblére, hova a kulcsot rejtette; azután a lelkész kezére borult.
— Nem!

A három ember nem mondott ellent.
— Ha már meg kell lenni, hogye viselnék el vallásunkért? — Összetette kezét mind a három felvenni a nehéz vasruhát.

Hát a pap?
Mánap reggel besétált a szomszéd városba a seniorhoz helyet kért. Az újfiaik, kik csak mostanában hordták ki a papokat, úgyis jártak nála a mult héten, hívták. Adja neki Ujját.

A senior kiadta neki a Concessát, másik héten érte jöttek az újfiaik három kocsiával és elvitték. Indulása előtt meglátogatta Patak Istvánné.

— Uram! mi szenvedünk, kegyelmed szabadul. Férfjeink fogságban ki tudja meddig s kegyelmed mint a fecske, röplő a tél elől.
— Örömet szenvednék veletek, de én hajléktalanabb vagyok az égi madárnál.
— Mind a hatvan ház az uradalomé s a ki engem befogad, maga is hajléktalan lesz, — felelt a lelkész, miközben az asszony vállára tette kezét és folytatta.
— Jobb így. Jobb, legyek én távol, a templom zárva, a nyáj megverve, de mindnyájan Istennek vesszeje alatt, de oltalma alatt.
— Ah! kegyelmed az az erős ember, ki a kísértet nyílától fél! Szegény hit, melyért csak ennyit mer az ember, nyomorult szeretet, mely az első fuvallatra megfagy. Menjen kegyelmed, nem a miénk többé, de a templom miénk marad s kulcsának nálunk a helye.
Felragadta a nehéz kulcsot, mely történetesen az asztal sarkán nyugodott.
— Asszony! — kiáltott a lelkész, megkapva a menyecske kezét, — te ne keresd a rémet, melytől én futok. Tudod-e, hogy ezzel nyílik férjed tömlőcének ajtaja?
— Tudom s inkább soha ki ne nyíljék, mint ezzel nyíljék, — felelt az asszony kegyetlen lelkedesséssel s keblébe rejtette a kulcsot.
— Ó asszony! nagy a te hited, de rettegek, hogy megkísértésed még nagyobb lesz. Kivánja-e, elfogadja-e tőled Isten ezt a nagy áldozatot? Ha majd egyszer jobban szeretet ezeket, mint hitedet, akkor beviszed ezt a kulcsot azoknak. Akkor férjed megszabadul. Még nem késő, add vissza; adjuk másnak vagy vessük a tóba! Mit! Életedért? Nem? Egy vagy másképen átkozott akarsz lenni? Menj! Isten azt is megbocsátja.
Mig a predikátor beszélt, az asszony göresösen szorította két kezét keblére, hova a kulcsot rejtette; azután a lelkész kezére borult.
— Nem!

— Nem! — szólt a bíró Patak Istvánhoz, — te szerencsés vagy, mert ha elszaladsz, te helyetted senkit sem visznek el. Fogd a baltádat és erédj, a merre látsz.

— Nem megyek bíró uram! mikor a másik három emberről is van szó, nem volna becsület kibújni magamat; veressen kend vasba!

— Hát a többi három ki lesz? — kérdi tovább a bíró. — Ugy illik, hogy az előljáróságból kerüljön ki. Öreg ember hijját kevésbé érzik meg idehaza. Mihály öcsém, János másé és Andráshattyán! Kentek eselédés emberek, legkönynyebben elviselhetik.

A három ember nem mondott ellent.
— Ha már meg kell lenni, hogye viselnék el vallásunkért? — Összetette kezét mind a három felvenni a nehéz vasruhát.

Hát a pap?
Mánap reggel besétált a szomszéd városba a seniorhoz helyet kért. Az újfiaik, kik csak mostanában hordták ki a papokat, úgyis jártak nála a mult héten, hívták. Adja neki Ujját.

A senior kiadta neki a Concessát, másik héten érte jöttek az újfiaik három kocsiával és elvitték. Indulása előtt meglátogatta Patak Istvánné.

— Uram! mi szenvedünk, kegyelmed szabadul. Férfjeink fogságban ki tudja meddig s kegyelmed mint a fecske, röplő a tél elől.
— Örömet szenvednék veletek, de én hajléktalanabb vagyok az égi madárnál.
— Mind a hatvan ház az uradalomé s a ki engem befogad, maga is hajléktalan lesz, — felelt a lelkész, miközben az asszony vállára tette kezét és folytatta.
— Jobb így. Jobb, legyek én távol, a templom zárva, a nyáj megverve, de mindnyájan Istennek vesszeje alatt, de oltalma alatt.
— Ah! kegyelmed az az erős ember, ki a kísértet nyílától fél! Szegény hit, melyért csak ennyit mer az ember, nyomorult szeretet, mely az első fuvallatra megfagy. Menjen kegyelmed, nem a miénk többé, de a templom miénk marad s kulcsának nálunk a helye.
Felragadta a nehéz kulcsot, mely történetesen az asztal sarkán nyugodott.
— Asszony! — kiáltott a lelkész, megkapva a menyecske kezét, — te ne keresd a rémet, melytől én futok. Tudod-e, hogy ezzel nyílik férjed tömlőcének ajtaja?
— Tudom s inkább soha ki ne nyíljék, mint ezzel nyíljék, — felelt az asszony kegyetlen lelkedesséssel s keblébe rejtette a kulcsot.
— Ó asszony! nagy a te hited, de rettegek, hogy megkísértésed még nagyobb lesz. Kivánja-e, elfogadja-e tőled Isten ezt a nagy áldozatot? Ha majd egyszer jobban szeretet ezeket, mint hitedet, akkor beviszed ezt a kulcsot azoknak. Akkor férjed megszabadul. Még nem késő, add vissza; adjuk másnak vagy vessük a tóba! Mit! Életedért? Nem? Egy vagy másképen átkozott akarsz lenni? Menj! Isten azt is megbocsátja.
Mig a predikátor beszélt, az asszony göresösen szorította két kezét keblére, hova a kulcsot rejtette; azután a lelkész kezére borult.
— Nem!

— Nem! — szólt a bíró Patak Istvánhoz, — te szerencsés vagy, mert ha elszaladsz, te helyetted senkit sem visznek el. Fogd a baltádat és erédj, a merre látsz.

— Nem megyek bíró uram! mikor a másik három emberről is van szó, nem volna becsület kibújni magamat; veressen kend vasba!

— Hát a többi három ki lesz? — kérdi tovább a bíró. — Ugy illik, hogy az előljáróságból kerüljön ki. Öreg ember hijját kevésbé érzik meg idehaza. Mihály öcsém, János másé és Andráshattyán! Kentek eselédés emberek, legkönynyebben elviselhetik.

A három ember nem mondott ellent.
— Ha már meg kell lenni, hogye viselnék el vallásunkért? — Összetette kezét mind a három felvenni a nehéz vasruhát.

Hát a pap?
Mánap reggel besétált a szomszéd városba a seniorhoz helyet kért. Az újfiaik, kik csak mostanában hordták ki a papokat, úgyis jártak nála a mult héten, hívták. Adja neki Ujját.

A senior kiadta neki a Concessát, másik héten érte jöttek az újfiaik három kocsiával és elvitték. Indulása előtt meglátogatta Patak Istvánné.

— Uram! mi szenvedünk, kegyelmed szabadul. Férfjeink fogságban ki tudja meddig s kegyelmed mint a fecske, röplő a tél elől.
— Örömet szenvednék veletek, de én hajléktalanabb vagyok az égi madárnál.
— Mind a hatvan ház az uradalomé s a ki engem befogad, maga is hajléktalan lesz, — felelt a lelkész, miközben az asszony vállára tette kezét és folytatta.
— Jobb így. Jobb, legyek én távol, a templom zárva, a nyáj megverve, de mindnyájan Istennek vesszeje alatt, de oltalma alatt.
— Ah! kegyelmed az az erős ember, ki a kísértet nyílától fél! Szegény hit, melyért csak ennyit mer az ember, nyomorult szeretet, mely az első fuvallatra megfagy. Menjen kegyelmed, nem a miénk többé, de a templom miénk marad s kulcsának nálunk a helye.
Felragadta a nehéz kulcsot, mely történetesen az asztal sarkán nyugodott.
— Asszony! — kiáltott a lelkész, megkapva a menyecske kezét, — te ne keresd a rémet, melytől én futok. Tudod-e, hogy ezzel nyílik férjed tömlőcének ajtaja?
— Tudom s inkább soha ki ne nyíljék, mint ezzel nyíljék, — felelt az asszony kegyetlen lelkedesséssel s keblébe rejtette a kulcsot.
— Ó asszony! nagy a te hited, de rettegek, hogy megkísértésed még nagyobb lesz. Kivánja-e, elfogadja-e tőled Isten ezt a nagy áldozatot? Ha majd egyszer jobban szeretet ezeket, mint hitedet, akkor beviszed ezt a kulcsot azoknak. Akkor férjed megszabadul. Még nem késő, add vissza; adjuk másnak vagy vessük a tóba! Mit! Életedért? Nem? Egy vagy másképen átkozott akarsz lenni? Menj! Isten azt is megbocsátja.
Mig a predikátor beszélt, az asszony göresösen szorította két kezét keblére, hova a kulcsot rejtette; azután a lelkész kezére borult.
— Nem!

— Nem! — szólt a bíró Patak Istvánhoz, — te szerencsés vagy, mert ha elszaladsz, te helyetted senkit sem visznek el. Fogd a baltádat és erédj, a merre látsz.

— Nem megyek bíró uram! mikor a másik három emberről is van szó, nem volna becsület kibújni magamat; veressen kend vasba!

— Hát a többi három ki lesz? — kérdi tovább a bíró. — Ugy illik, hogy az előljáróságból kerüljön ki. Öreg ember hijját kevésbé érzik meg idehaza. Mihály öcsém, János másé és Andráshattyán! Kentek eselédés emberek, legkönynyebben elviselhetik.

is huszonnégy nap robot-tartozása van. Az uradalom nem szenvedheti a kárt, azért a telek a tied lesz, Mihály! Te szolgáltsz érte. Értetted-e menyecske? — szólt az érkező Ionához.

— Igenis értem, nemzetes uram! — sutogta az asszony reszkette.
— Nagy jó uram, — furakodék elő a bátyura egész alázattal, — instáljuk kegyelmedet falustól, ne tegyenek annak a szegény embernek annyi kárt. Ez a szegény asszony akár kolduáni menjen két gyermekével. Mi mindnyájan kezeséget vállalunk érte, leszolgáljuk robotját. Csak addig ne holygassák szegényt, míg a férje haza szabadul.

— Kend

Visszaforogott s néma kétségbeeséssel szaladt haza.

A házat üresen találta. Egy nyílalás a szívében megmondotta neki, hogy a két gyermek már nem az övé. Nem kereste tovább, el sem szédült, nem is jágott. Nem volt ő neki erre ideje. Felnyitotta a szekrényét, annak fenekéről előkeresett egy ruhasomagot, azt kibontotta s kivette belőle a templomkulcsot, mely egy év óta rejtett polái között.

«Isten azt is megbocsátja — suttogta magában. — Isten azt is megbocsátja! azt mondta nekem az én jó lelkiatyám. Nem is hiszem, hogy meg ne bocsátaná. Miért kívánna én tőlem nagyobb áldozatot mint másót? Egy szegény árva asszonytól, a kinek nincs már senkije, semmije. Sem hajléka, sem férje, sem két kis fia. Két szép kis fia sincs. Édes jó atyám! édes jó Istenem! mutass nekem nem hajlékot, a hol megpihenjek: mutass utat a hatalmasok szívéhez!»

Megeredt ismét azon az uton, melyen ez előtt félórával futott sikertelenül a fiskus után.

A székváros jó hat mérföldnyi távolságra van. Útközben elestelede, de észébe sem jutott szállást keresni éjszakára pihenőre. Ment mindaddig, míg egy falu végén az utolsó háznál összerogyott. Jó emberek öbe fogták, melegre vitték, s nem bocsátották ki a kegyetlen hideg éjszakára. Végre elaludt. Álmában is ezt suttogta: — Isten azt is megbocsátja. A kik hallották, nem győzték találgatni, micsoda nagy vétké lehet a szegény teremfésnek. Mindegy, akármilyen, csak hadd nyugodjék szegény.

Másnap újra utra kelt.

Mikor megpillantotta a székváros hatalmas tornyait, megdöbönt s a kebelébe rejtett kulcsot kapott. Nem árulás-e a mit el akar követni? Nem a mások kérésén akarja-e megmenteni a magiét? Nem jobb lenne-e visszafordulni és Istenre bízni dolgát?

Akkor ismét észébe jutott a pap szava.

«Isten azt is megbocsátja! Isten azt is megbocsátja. — Suttogta magában és kettőzött erővel sietett a tornyok felé, melyek mint megannyi fenyegető ujjak emelkedtek ellene.

Ide ne jöjj! Eredj vissza!

«Mit beszéltek ti nekem a ti kőujjaitokkal! Isten nem tornyok által küldi üzenetét az embereknek. A kő nem mond sem jót, sem rosszat. Isten szolgájára hallgatok, a ki azt mondotta: Isten azt is megbocsátja...»

A város végén egy emelkedett domb, a dombon egy kökereszt. Szobrász kezeműve és nem kőfaragóé. A kereszt alján a szentanya áll összetett kisdéd kezekkel. Tiszta arcán az a mondhatatlan fájdalom, mely szívében érzi az általverő tört.

Iona távolról észrevette a feszületet, oda sietett s a tövéhez borulva, zokogva ölelte át.

«Oh te Istennek báránya! Én uram! én idevezítöm! felvettem keresztet, követtelek. Itt van, igen nehéz. Vigyem-e tovább? Lehetem-e? Igen elfáradtam! Mondj egy vigasztaló szót! Megbocsátod-e, ha elmaradok tőled? Nézd, nincs semmi erőm; semmim sincs, csak ez a nehéz kereszt. Megbocsátod-e, ha leteszem...?»

«Nem szólj semmit! nem szólj semmit! nincs teneked én hozzám egyetlen szavad! — folytatta sírva; azután az anyához fordult:

«Oh szűz anya! könyörűj rajtam. A te szívedet is általverte az éles tör. Te is futottál kis fiaddal, te is féltetted, te is őrizted.

Azután megmarczangolta fagyos ujjával a szobor kisdéd lábait. A szobornak nem fájta az, neki sem fájta már.

«Asszony vagy! — kiáltott őrvjögve, — szólj az asszonynak! Anya vagy! szólj egy szót az anyának! Mit tettél volna te, ha a kis fiadat elvetted volna tőled? Megváltottad volna-e a templomkulcsán? Nem felelsz? Oh te nem vagy anya, a te szíved köből van.

Magához tért. Borzadva emelkedett fel a kereszt tövéből. Hiszen nemcsak eszét hagyta már el, hanem vallását is. Egy faragott képek könyörgött! Ó!...

«Te kő vagy! te nem bocsáthatasz meg semmit! De te, én Jézusom! én lélekben imádandó idevezítöm! te megbocsátod nekem, mivel igen szerettem...»

Sírva futott odább.

Roncsolán és tépetten, kívül fagyban, belül lábán támolygott át a székváros éles-köves utcáin az uradalmi igazgató palotájáig.

Felvánszorgott a lépcsőn, s ment a merre hallgatag eselédék részvétellel igazították.

Reszkette lépett be az előtte nyílt ajtón. Tőtovább nézett szét a homályos szobában. A hóvilága, melyet az egész nap látott, meggyöngyítette szeméit.

«Mi bajod leányom? — szólt egy magas vállas alak, az asszony elé lépve s kegyesen fejére nyugtatva fehér kezét.

A földesur volt. Álltól talpig fekete taláris köntösben. Az egész alak fekete volt, még arca is barna. Csak haja volt fehér, igen fehér.

Szemközt állt egymással a két alak. Egyik magas, másik meggyöngyödött, egyik tiszta fekete, másik tiszta fehér. Egyik nyugodt, másik lázas. Ket szeret. Egyik a rettegő, másik a vigasztaló szeretet.

«Mi bajod leányom? ismétlé halkán a prelatus. Mert főpap volt.

ELTÜNTÉK UTÁN TUDAKOZÁS A RENDŐRSÉG RÖGTÖNZÖTT ÁLLOMÁSÁN, A BOIELDIEU-TÉREN.

A SZINPALAK MÖGÖTT.

A KIÁRÓTT HULLÁK ELSZÁLLÍTÁSA.

A SZINHÁZ LÁNGOK KÖZT.

A PÁRISI VIGOPERA ÉGÉSE.

A PÁRISI VIG OPERASZINHÁZ PUSZTULÁSA.

«Kegyelmes nagy uram! itt van a templomkulcs, csak a kis fiamat nem szakaszszák el tőlem. Az agg főpap semmit sem értett ebből a könyörgésből: elmondatta magának az előzményeket.

Fuldoklás között beszélt el szomorú életét.

«Elvették telkünket, nem sirattam meg; kibecsültettek hajlékunkból, nem fájta nagyon. De a fiamat nem akarom odaadni. Itt van a templomkulcs.

Ezzel végezte történetét.

A főpap kegyesen válaszolt az asszonynak.

«Jól eselekedtél édes leányom, hogy behoztad. Rosszul tetted, hogy eddig is rejtegetted, mert sok fájdalmat okoztál vele magadnak. Férjed még ma szabad lesz. Fiaidat visszakapod. Jó helyen lesznek ilyen anya kebelén, bár ilyen atya kezei alatt jobb helyen lettek volna, mint én vagyok.

Az asszony megragadta a főpap kezét és míg az az utóbbi szavakat mondotta, folyást csökolgatta.

«Van még mondani valód?

«Ó kegyelmes atyám! igen fáj a szívemnek, hogy elhozom ezt a kulcsot. Mondja meg szíve szerint: megbocsátja-e ezt nekem az én Istenem?

«Mégdél érette.

«Nekem nem kell az áldása! — riadt fel keserűen az asszony. — Csak azt szeretném tudni, megbocsátja-e?

«No hát megbocsátja! Meg kell neki bocsátania! — felelt az öreg főpap. — Bocsássza is meg! tevé utána az öreg ember.

(Vége köv.)

égett, de hat év múlva már ismét felépítették és akkor nyerte jelen elnevezését is. A színház a Boulevard des Italiés mellett feküdt, Grétry, Favart és Marivaux nevű kis utcák között, házak közé beépítve. Az épület tűzveszélyes voltát már régebben elismerték és a véletlen gúnyja, hogy a leégés előtt két héttel szóba is hozták a parlamentben. Ekkor Berthelot miniszter, mivel a szükséges szabad tér megszerzése három millió frankba került volna, egyelőre azt az intézkedést tette, hogy e színházban is villamvilágítás alkalmaztassék, mint a nagy operában és ezen kívül a nyári szünidő alatt gondoskodjanak a kijárók tágításáról és más szükséges intézkedésekről.

Mindaz azonban megkésétt. Május hó 25-én szerdán este 9 órakor a színház kigyuladt és csak

is veszték. Szerencsésebbek voltak azok, kik az erkélyekre jutottak ki, honnan később a tűzoltók megmentették. A tűz eredetileg magán a színpadon törvén ki, a legnehezebben menekülhettek a színészek, igen sok el is veszett közülök, néhányan a sülyesztőkbe futottak s itt találtak még harmadnapra is kettőt még élve, de már megörülve. Az általános rémület hatása alatt elefelelték a színpad előtt leereszteni a vasszűnygyt s a tűzoltók megérkezése előtt még a színházi vízvezetékét sem használták s így a tűz hirtelen harapózhatott el.

A közönség, mely a szomszédságban levő boulevardokon nagy számmal tolongott, csakhamar odatódult az égő színház elé, de még ez is bajt okozott, mert midőn a tűzoltók megérkeztek s az oltás és mentés megkezdődhetett, az

JELENET A MARIVAUX-UTCA FELŐLI RÉSZÉN. — MENTÉS AZ ABLAKON ÁT.

hamar teljesen leégett. «Mignon» operát adták elő. Abban a jelenetben, midőn Mignon ányujtja a virágoskert Wilhelm Meisternek s ketten (Merguillier kisasszony és Soulaeroix) kettőt énekelnek, néhány szikra hullott a színpadra s a falak mellett egy kis zaj hallatszott, mintha valami égő szövet esett volna le. A közönség rögtön izgatottságra jött. Egy Taskin nevű színész a sugólyuk elé lépett s elküldte magát: «Nincs veszély! ne toladodjanak!», de egy pillanat alatt lángba borult az egész színpad s így a csillapított szavaknak nem volt hatása. Mindenki előre tödült s különösen a karzatról lerohanó közönség között csakhamar oly nagy toladás támadt, hogy többeket, különösen asszonyokat s öreg betegeket embereket el is tapostak. Néhányan félreértésből az étterembe s más mellékhelyiségbe jutva a kijárók helyett, az utánok toladók által odaszorították s nagyobb részt oda

űttörésben s rendcsinalásban is a szűk utcákon sok megbecsülhetlen percet telt el, úgy, hogy már a tűz színház lángban állott s inkább a mentés s a tűz lokalizálása volt feladatuk, mintsem az oltás. Az első vízpuska kilencz óra 20 perczkor érkezett meg s már ekkor a balkonnól egy ember kétségbeesve leugrott s szörnyet halt. A rémületes jelenetek ezrei fordultak elő. Sok félig égő vagy elájult egyént hoztak ki a tűzoltók s hosszas ideig tartottak a mentő-lepedőt a leugrók számára. Egész éjjel mindig fordultak elő mentések s még mindig számosan jöttek a nagy világáros távolabb fekvő részeiből, hogy a színházban volt s haza nem tért rokonait keressék. Sőt másnap is többen erőszakkal törtek be a romok közé elvesztett kedveseiket keresni. A kihozott holttesteket a Drouot-utcában fekvő rendőrbiztosi állomásra vitték. Sok holttest annyira elégett, hogy csak ékszerükről vagy egyes

ruhadarabokról lehetett rájuk ismerni; némelyeknek csak egyes contáradajai maradtak meg. Kezdetben 200—300 egyén elpusztulásáról is beszélték. Végül azonban hivatalosan 77 halott neve lett megállapítva, köztök 36 színész vagy színházi alkalmazott s mintegy 10 oltó, kinek személyazonosságát csak gyanítani lehetett. A holttestek közül a Richelieu-utcai rendőrségnél hét férfi és öt nő tetemet több napig tették ki közszemlére, de ezek közül csak keveset ismeretek fel. Megható volt, midőn egy Tierce nevű asszony kis gyermekével jelent meg e helyen s a gyermek elküldte magát egy halottra nézve: «Voilà papa!» («Itt van apa!») Egy öreg ur, ki nejét és leányát veszítette el, egész napon át leste a halottakat, közbe-közbe egy utazókere ülvé le, hiúban. A színházban sok külföldi is volt, olaszok és angolok közül többen pusztultak el; a halottak közt volt egy tekintélyes bécsi bankár is feleségstől, magyar ember azonban szerencsére egy sem.

A holttestek közül 10 színházi alkalmazottat és 12 oltót, melynek személy-azonossága nem volt kellően megállapítva, a következő hét-főn közösen temettek el. A miniszterek közül többen, az összes párisi színházak küldöttei s igen tekintélyes polgárok jelentek meg a teljesen elsőtűtött notredamei templomban tartott gyászszertartáson. Az opera comique zenekarának megmaradt tagjai játszották el a gyász-zeneműveket s a magán színműveket Páris leghíresebb művészei adták elő. Innen a holttesteket ezer meg ezer főből álló tömeg kísérte ki a Père La Chaise-i híres temetőbe.

A nagy szerencsétlenség hírére a táviró még a tűz kitérése estéjén szét vitte a szélrózsa minden irányában s a művelt világban mindenütt megkezdődött az adakozások gyűjtése a szerencsétlenül jártak családjai számára s a súlyosan megsebesültek gyógyítására. A francia parlament egyszerre 200,000 frankot szavazott meg, Párisban és Franciaország minden részében színházi előadásokat s más mulatságokat rendeztek a tűzkárosultak javára, idegen országok hatóságai és testületei (köztök Budapest főváros 2000 forinttal) nagyobb adakozásokat szavaztak meg. Nem érdektelen, hogy a portugál király leánya — Mária Valéria főhercegnőnek a Ring-színház égésekor tanúsított példája nyomán — egy a tűzkárosodás által árvává lett leánykát magához fogadott. A környökkel karöltve járt azonban ismét az óvatosság szava is. Mint a Ring-színház gyászos esetekor, most is új meg új intézkedéseket tesznek a színházak tűzveszélyessége ellen. S ki tudja, nem hasztalan-e ez? Berthelot miniszter a fentebb említett parlamenti vitában kimondta azt is, hogy az Opera comique, mint minden más színház, bizonyynyal le fog égni, mert a színházaknak már ez a sorsa. S a miniszternek jóformán igaza van.

AZ ANGOL NŐ A CSALÁDBAN.

II.

Hogy mennek férjhez az angol leányok?

Egyszerien úgy, mint körülbelül nálunk falun szoktak. Egy ifjú és egy lány meglátják egymást, táncolnak együtt, el-csevegnek, sőt sétálgatnak is bizalmasan, utoljára megegyeznek benne, hogy összekelnek s elhatározásukról értesítik szüloiket.

A két jövődombeli találkozásának útját ritkán egyengetik a szülok, mint az másutt szokás. Legtöbbször csak egész véletlenül szokott megtörténni közös barátoknál, bálban vagy garden-party-ban, azaz kerti-mulatságban. Bemutatatták magokat, megtetszenek egymásnak, néhány köznap szót váltanak. Azután viszontlátják egymást, hajlamuk mindinkább erősödbik. Alkalmot nyílik hosszabb beszélgetésre, felhasználják ezt s rendszeres udvarlás — flirtation — fejlik ki. Egy nap a fiatal szerelmes nyilatkozik — propose. Más szókkal megkérdi választottjától: akar-e neje lenni? A válasz «igen» vagy «nem» — vagy pedig gondolkodási idő kéretik. Ha igenlőleg hangzik a válasz, a dolog rendben van, minden habozás nélkül járja az öleletkezés — titkon, addig is, míg mint jegyesek nyilvánosan eskölködhathatnának.

Hátra van még egy formalitás: a két család beleegyezése. De ha a beleegyezés föltétlenül szükséges is a fiatal emberrel, ha csak független vagyona vagy biztos állása nincs, a lány könnyen ellehet nélküle. Mert mivel ritka dolog, hogy a lány hozományt vigyen magával, szülo,

kiket semmi pénzbeli kötelezettség vele szemben nem terheli, erkölcsi ellenőrzést is csak megfelelő mértékben gyakorolhatnak. Egyébiránt a törvény sem jogosítja fel őket a lány nagykörűsége után tiltakozásra s a házassági egybekelés kieszközölésére Angliában oly könnyű dolog bárkire nézve, a kinek három guinea van zsebében, hogy azzal szemben a szülők formális tiltakozása semmit sem nyom. Meg is elégessnek általában szelíd ellenvetésekkel, ha a tervezett házasság nincs nyökre. De az is ritka dolog, hogy a jegyesek magok siettesek az egybekelés, mielőtt elégtendő jövedelemmel rendelkezzenek a házasságra. E tekintetben az angol faj gyakorlati érzéke szerencsésen pótolja a szülői fenhatóság hiányát. Ha a dolog egyszer rendezésbe kerül, a fiatal pár szükség esetén két, öt, tíz évig is elvár, mielőtt összekelne; várni fog addig, míg a jövődéli férj elég pénzt tud szerezni, hogy családot alapíthasson.

Addig is eljegyezve — *engaged* — vannak egymásnak — azaz együtt járhatnak ki, mindennap irhatnak egymásnak, egymás mellé ülnhetnek az asztalnál, bizalmas beszélgetésre vonulhatnak feltehetően. De semmi szertartás, semmi hivatalos látogatás, mindennapi virágosok-küldés s több efféle. Nem próbáid, nem parádézás szaka ez nálunk — csupán átmeneti állapot, mely alatt a jövődéli férj mint benső barát és állandó társ avatja be magát leendő neje szokásai, viszonyai.

Felleges mondani is, hogy e hosszú nyúló függő helyzet eredménye igen gyakran az, hogy kölcsönösen felhagyják előbbi terveikkel. Egy-egy köcsög megújítja a másikat vagy kölcsönösen egymást s esetleg kedvezőbb házasság kilátása kiáltkozik. Megegyeznek tehát, hogy felbontják a viszonyt s a dolog abban marad. Am ha a végleges bizonyult hűtlennek, gyakran megtörténik, hogy a fiatal Ariana nem hagyja a dolgot olykönyven abban. Igéretszegési — *breach of promise* — pört indít és csaknem mindig jelentékeny kárpótlást nyer. Mert tudni kell, hogy az angol törvény valóságos elismeri a házassági ígéretnek kötelező szerződéses jellegét. Így esett, hogy *Garmyle* lord, egyetlen fia *Carris* lordnak, a múlt évben 250,000 frank kárértéti összeg megfizetésére lett ítélve egy fiatal szíznővel szemben, kit elhagyott, miután házasságot ígért neki.

De hogyan lehet a házasság ígéretét bíróság megállapítani? fogják kérdezni. A tények összevágása, a felek kölcsönös magatartása s különösen a levelváltás alapján. Természetesen az angol szerelmek is nagyon hajlandók a postai szolgálat igénybevételére. Egy hölgy, a ki jövődélijének négy-öt kézírása felett rendelkezik, nyugton alhatik. Ha a dolog nem sül el, nincs olyan jury, mely megtagadná tőle a szenvedett kárának megfelelő kárpótlási tőkét. A leveleket felolvassák a tárgyalás folyamán, meglehetősen zavarára annak, a ki irta, s a ki ennél fogva rendszeren hajlandóbb egyezkedni, mint kerénytőre vinni a dolgot. Néha inádotjától elhagyott végényt is lehet látni eme — már nem szokatlan — módhoz folyamodni, de ilyenek szemben a bíróság kevesebb érzékenységét tanúsít s elutasítja keresetét.

Egyébiránt éppenséggel nem multhatatlan szükség a kereset megindítására, hogy a házassági ígéret forma szerint vagy hallgatólág ki legyen mutatható a levelezésből. Két vagy három gyöngéd kifejezésektől áradó levellel, egy egyszerű *«my dear»* (édesem) megszólítás is elég lehet a bírói meggyőződés befolyásolására s jelentékeny összeg megítélésére. Szükség-e hozzá tennünk, hogy az egyesült királyság számos hölgyének nagyon is megnyílt már a szeme a törvény e gyámkodása tekintetében s több ügyességgel, mint tisztességgel tudják azt hasznokra fordítani, hogy jövedelem-forrást nyissanak magoknak belőle. Oly zátonya ez a londoni életnek, melyen sokszor hajótörést szenvednek a tapasztalatlan idegenek. Tíz idegen közül, ki Londonban házasodott, kilenc bizonyosan oly család leányát vette nőül, melytől legelőször bérelt hónapos lakást és pedig épen nem mindig jószántából. Talán eleinte csak fontosság nélküli bókokat mondtak neki az előszobában, vagy lépcsőházban s egyszer csak az előtt a kínos alternatíva előtt találták magokat, hogy vagy nőül vegyék, vagy pedig összezúzzák a kedves leány szívet.

Ha szabad hitelt adni a gonosz nyelveknek, nem csupán a butorozott kiadó szobákban történnek ilyen dolgok, de a legelőkelőbb hölgyek is ki tudják

csikarni kiszemelt vőlegényük házassági ígéretét. Semmi sem tanulságosabb erre nézve, mint nagy nevű, rangú és vagyonos családok fiainak tartózkodása, melyre kényszerülnek kárhözhatni magokat. Rendszeresen kerülnek az alkalmat az ilyenek, hogy ketszer táncoljanak ugyanegy leánnyal, hogy csak egy ártatlan verset intézzenek hozzájuk s főképp, hogy egy pillanatra is egyedül maradjanak velök, nehogy egyszerre csak karjai közé essenek s könnyes szemekkel mondjának «igent». Ugy tekintenek az angol lány-körökben egy jó parthie-t, mint a legügyesebbre kitűzött jutalomdíjat, egy oly versenyben, melyet nem hogy elítélnek, de melytől épen dicsőködnek. Csak nem régen Portland herceg számára hatvan fiatal lány rendezett bált, kik mindannyian kezére vágtyak s ily módon akartak alkalmat nyujtani neki a válásztásra.

Sietünk kijelenteni, hogy ezt a férjvadászatot némileg indokolja az angol lány helyzete a családban. Emellettük, hogy a lány rendszeremmi hozományra nem tarthat igényt, de viszont szokás, hogy a férj neje számára vagyonával arányban álló érdíjt kössön le. Ez érdíj bizonyos esetekben két, három, ötszáz ezer frankra is felmegy. Ugy hogy az angol házasság legtöbb esetben szerelmi viszony látszata mellett sem egyéb mérő érdek-összeköttetésnél, a férj főleg a szépségre, kellemre, jó módorra és előkelő családi összeköttetésre néz, a nő pedig a férj vagyonára, társadalmi állására és rangjára s az ebből eredő előnyökre. Míg tehát a kontinensen inkább a férfi-világot látjuk a jó házasságok után vadászni, addig az angoloknál a lányok tetszelegnek a nagy kevéssé rokonszenves szerepben. A mi természetesen nem teszi azt, hogy azért esetleg a ritka számú gazdag örökösök is ne legyenek ép oly keresett czikkok London házassági piacán, mint bárhol másutt.

S most már lássuk, miképen megy végbe az a házasság, mely a leírt módon megállapítva, előkészítve, és kifizetve.

Csaknem mindig a templomban, s az egyház valamelyik tagja előtt. Ujabbban azonban a közjegyzők egy újabb neme — a *registrarok* is fel vannak jogosítva házasságok kötésére, ép úgy, mint anyakönyv vezetésére is. A szertartás egyébként nagyon hasonlít a nálunk divatoséhoz, azaz a különbséggel, hogy a menyasszony atyja vagy helyettesítője nagyobb szerepet visz benne, mert ő vezeti a menyasszonyt az oltárhoz. «Ki adja ezt a nőt ennek a férfinak?» kérdi az eskető. «En.» Válaszol az atya vagy a gyám. Ekkor a két jegyes fogadást cserél, hogy meg fogják osztani egymással a jó és balszerencsét, a gazdagságot és szegénységet, az egészséget és betegséget, a vőlegény gyűrűt húz mátkája ujjára, s a pap rájuk adja az áldást.

Rendszeren déli 11—12 órákor s újabbban még későbbben mennek végbe az esküvők. A menyasszony fehérben van, a szokásos fityollal, de a narancsvirágot többé nem veszik olyan szigorúan s más virágokkal is helyettesíthetik. Mászor a nyoszolyó-leányok mind a menyasszony izlése szerinti egyforma ruhában jelennek meg, vagy pedig négyen, hatan, vagy nyolczen a testvérek, rokonok vagy barátok közül, az öt-hat évesektől a tízenyolcz-húsz évesekig uszályát viszik utána. Ismét néha az egész menetnek és öltözékeknek historiai jellegük van, vagy valamely híres festmény csoportozata után vannak rendezve, a mi megkapó látványt nyújt.

Templomból kijövet mindenki *lunch*-re, vilásléggel megitt az új házasság lakására. Kocsiknak és másoknak fehér csokrok díszelnek gomblyukában, a lovak fején pedig fehér szalagok. A nászajándékok ki vannak téve közzemlére a szalomban; tudni kell, hogy ezek nem a vőlegénytől erednek, hanem a két család barátjaitól, kik rendszeren elegáns, de hasznos tárgyakkal ajándékozzák meg a fiatal asszonyt — mint ezüstneműkkel, írószerekkel, drága legyzékekkel, díszes könyvekkel. Ha csak egy kis feltűnést keltett is az esküvő, bizonyosra lehet venni, hogy másnap a *«Morning Post»* és más hasonló irányú lapok hasábjokban fognak foglalkozni az ajándéktárgyak és ajándékozók listájával. Egyébként senki meghívók, sem értesítések nincsenek szokásban; csupán a főbb lapok első oldalán jelenti be egy fizetett hirdetés az eseményt.

Közben a menyasszony levelei fehér ruháját, hogy uti öltözettel cserélje föl. Leülnek a *lunch*-asztalhoz, melynek közepét óriási pástétom foglalja el, ez a *wedding cake*, vagy nászkalács, melyből szokás minden távollévő barátunk kül-

deni egy darabot. Sokszor érkeznek hasonló küldemények egész penész-reteggel bevonva távol Indiákra. De mit tesz ez? Csak hogy látja a távollévő, hogy gondoltak rá s ő is szeretettel gondol kis bugára, vagy unokanövőre.

A szokásos toasztok és szerencsevánatok után az új házasság kocsiira ülnek s kastélyukba, falusi birtokukra, vagy pedig csupán egy távolabb eső fogadóba hajtattak, ha a mézesbeteget töltik. Az elutazás valódi zápora között történik az avult báli czipőknek, melyeket régtől fogva tartogatnak az alkalomra. Azt jelentik ezek, hogy vége már a leányélet tréfáinak és kaczerkodásainak, az anya és hitves kötelessége megkezdődött. De rossz nyelvek más értelmezést is tudják adni e különös szokásnak, azt. t. i. hogy: «Albion leánya, nincs mit siránkozz» többé új czipők után. Megpróbáltatásod véget ért; fejezt hódítottál magadnak, a ki kifizesse toilletjeidet!» l. p.

A HÓDÍTÓ ROBUR.

VERNE GYULA REGÉNYE.

FORDÍTOTTA HUSZÁR IMRE

XVI. FEJEZET.

Mely talán sajnálatlan bizonytalanságban fogja hagyni az olvasót.

(Folytatás.)

Éjfél után hűsz perez volt. A léghajóról meg őt vagy hat lövés dördült el, de Prudent bácsi és Frycollin Evans Phil támogatva a sziklák mögött kerestek menedéket. Egy golyó se találta őket többé. Egyelőre nem volt mitől tartaniok. Mindenekelőtt az *Albatros* a Chatam szigetről eltávozván, kilencszáz méternyi magasságra emelkedett. Fokoznia kellett emelkedési gyorsaságát, nehogy a tengerbe zuhanjon.

Abban a pillanatban, mikor az őt a száját kiszabadította és segítségért kiáltott, Robur és Turner Tamás odarohantak hozzá, lerántották a fejről a vászondarabot és kiszabadították a karjait. A felügyelő Prudent bácsi és Evans Phil kabinjához rohant és azt üresnek találta.

Másfelől Tapage is szemlét tartott Frycollin kabinjában, a hol senkit se talált.

Robur rendkívüli haragra lobbant midőn meggyőződött róla, hogy a foglaj megcsökötek. Prudent bácsi és Evans Phil megszökése egyértelmű volt titkáknak és egyéniségének közüdmására jutásával. A Párisban lejtett levél felett azért nem nyugtalankodott különösebben, mert nagy volt a valószínűség, hogy ez az irat soha se fog eljutni a rendeltetés helyére. . . . De most!

Aztán kissé lecsillapult és így szól.
— Megszökötek . . . ám legyen! De miután a Chatam szigetről nem szököhettek meg néhány nap lefolyása előtt, vissza fogok ide jönni! . . . Fel fogom őket keresni! . . . Ujra hatalmamba fogom keríteni és akkor . . .

Valóban, a három szökevény biztonsága csak egy hajszálon függött. Ha az *Albatros* megint szolgálatképes lesz, kétségkívül vissza fog térni a Chatam szigetre, a honnét a szökevények nem menekülhetnek el egyhamar. Könnyen megeshetik, hogy tizenkét óra múlva megint a mérnök hatalmában lesznek.

Tizenkét óra alatt! De tizenkét óra lefolyása alatt az *Albatros* megsemmisül! Nem olyan volt-e ez a dinamit-töltény, mint egy hozzá láncolt torpedó, a mely légrétegek közepette fogja véghez vinni a pusztítás művét?

E közben a mind élelkebb szellő északnyugat felé vitte a léghajót, a melynek sebessége ámbár mérsékelte, de mégis elég volt arra nézve, hogy napfelkeltekor már elveszítse szem elől a Chatam szigetet.

Csak azon esetre térhetett volna vissza szél ellen, ha hajó csavarai, vagy legalább is az előreszen levő csavar képes lett volna működni.

— Tamás, — mondá a mérnök, — fokozd a villamos fűklyák fényét a maximumig.

— Értem, mérnök ur.

— És a munkához valamennyien!

— Valamennyien, — viszonázá a felügyelő.

Többé szó se lehetett arról, hogy másnapra hagyják a munkát. Ki gondolhatott volna most a fáradtságra! Egy sem akadt az *Albatros* legénysége közt, a ki ne osztozott volna a parancsnok szenvedélyében. Egy sem, a ki kész ne lett volna mindenre, hogy a szökevényeket kézre kerítsék! Mihelyt a hajócsavar ismét a helyén lesz, vissza

fognak térni a Chatam szigetre és vadászatot tartanak a szökevényekre. Csak aztán fogják kijavítani a hátulsó csavart és a léghajó megint teljes biztonsággal folytathatja majd az útját a Csöndes-tenger felett az X. sziget felé.

Mindazonáltal nagyon kíváncs volt, hogy az *Albatros* ne ragadtassék el nagyon messze éjszakkélet felé, s igen kellemetlen körülménynek kellett tekinteni, hogy a szél mind erősebben feltámadt és a léghajó ennek következtében és hajócsavarai hiányában kormányozhatlan léggömbbé vált. A szökevények a partról konstátálhatták, hogy eltűnt a távolban, mielőtt a robbanás bekövetkezett volna.

A dolgok ezen állapota csakis nyugtalaníthatta Roburt későbbi terveire vonatkozólag. Nem fog-e a Chatam-szigetre való visszatérése némi kesédelmet szenvedni? Ennél fogva, miáltal a javítási munkálatok nagy sietséggel folytak, elhatározta, hogy lebecsátkozik az alantbál levő rétegekbe, azt remélvén, hogy itt gyöngébb légáramlatokat fog találni. Talán sikerülhet az *Albatros*nak e vidéken maradnia addig a perczig, mikor ismét elég ereje lesz szembeszállni a széllel?

A manővert nyomban végrehajtották. Milyen remület vett volna erre valamely hajó legénységén, a mely esetleg szemtanuja lett volna a villamos fényben úszó *Albatros* mozdulatainak?

A léghajó megállt néhány száz lábnyira a tenger színe felett.

Szerencsétlenségre Roburnak azt kellett tapasztalnia, hogy a szél még nagyobb erővel fú az alsó rétegekben és az *Albatros*: még nagyobb sebességgel távozik el a szigetről. Következőleg az a veszély fenyegette, hogy nagyon messzire sodortatik el éjszakkélet felé és annál később térhet vissza a Chatam-szigetre.

Vége is a különböző kísérletek után kétség-telenné vált, hogy előnyösebb a felső rétegekben maradni, a hol a légkör egyensulya arányosabb volt. Az *Albatros* fel is emelkedett körülbelül három ezer méternyre, és itt, ha nem is maradt mozdulatlanul, legalább lassabban távozott kizűzött irányától. A mérnök tehát remélhette, hogy hajnalban és ily magasságból még látni fogja a sziget környezetét, a melynek fekvését egyébiránt a legnagyobb szabotossággal állapította meg.

Robur nem is foglalkozott azzal a gondolattal, vajjon a szökevények jó fogadtatásban részesültek-e a benszültök részéről, ha ugyan voltak ilyenek a szigeten. Legkevésbé se törődött vele, ha a benszültök mindjárt a menekültek segítségére siettek is. Az *Albatros* oly támadó eszközökkel rendelkezett, a melyektől csakhamar rémülten szétfutottak volna.

A szökevények elfogatása tehát nem is képezhette kérdés tárgyát és ha egyszer kézre kerülnek . . .

— Az X. szigetről nem lehet megszökni, — mondá Robur.

Éjfél utáni egy órákor az első csavar ki volt javítva. Most már csak vissza kellett illeszteni a helyére, a mi ismét egy órai munkát vett igénybe. Ennek megtörténtével az *Albatros* el fog indulni délnyugati irányban és akkor majd a másik csavar veszik munkába.

És a kanóc folyóvást égett az elhagyott kabinban és a tűz már több mint egy harmadát fölemészttette. És a szikra folyóvást közeledett a dinamit-töltényhez.

Ha a léghajó legénysége nem lett volna annyira elfoglalva, valaki talán meghallotta volna a gyöngé sistergést, értesítette volna Turner Tamást. Aztán megindult volna a keresés és bizonyára megtalálták volna azt a végzetes fiókot a melyben a robbantó készülek el volt rejtve . . . még lett volna idő megmenteni a bűmlatos *Albatros* és mindazokat, a kik a fedélzetén voltak.

De a hajó legénysége elől dolgozott, vagyis hűsz méternyre a szökevények kabinjától. Semmi

ROBUR LEBOCÁTKOZOTT A FÉLIG ÖSSZEUZOTT REKESZIG.

A HÓDÍTÓ ROBUR.

keresni valójuk sem volt a fedélzet e részén, valamint semmi se volt képes figyelmüket elterelni a munkától.

Robur is ott volt és ügyes gépész létere saját kezével is dolgozott. Siettetta a munkát, de a mellett felügyelt, hogy minden a legnagyobb gondal készítéssel el. Hiszen feltétlenül szükséges volt, hogy ismét teljesen urává legyen a léghajónak. Ha nem sikerül kézre keríteni a szökevényeket, akkor ezek végre is hazakerülnek. A nyomozások meg fognak indulni. Talán az X. sziget se kerül el a figyelmet. És ez véget vetne ennek az emberfeletti, mesés életnek, a melyet az *Albatros* emberei teremtettek maguknak!

E perczben Turner Tamás a mérnökhöz közelített. Éjfél utáni egy negyed két óra volt.

— Mérnök ur, — mondá, — úgy látom, hogy a szél némileg csillapodni kezd, igaz ugyan, hogy inkább nyugat felé kerül.

— És mit mond a légnyúlómérő? kérdé Robur, miután figyelmesen körülnézett az égboltozaton.

— Körülbelül mozdulatlan maradt, — felelé a felügyelő. — Azonban úgy látom, hogy a felhők az *Albatros* alatt lebecsátkoznak.

— Csakugyan úgy van, Tamás és az esetben nem lehetetlen, hogy a tenger felszínén esik az eső. De ezzel nincs okunk törődni, ha mi az esőrétegek felett maradunk. Itt semmi se fog háborogni munkánk befejezésében

— Ha az eső esik, csak permeteg eső lehet, a felhők alakja után ítélve és valószínű, hogy alantabb a szél egészen lecsöndesült.

— Kétségkívül, Tamás, — viszonázá Robur. — Mind a mellett ezelszerűbnek tartom még most le nem bocsátkozni. Fejezzük be a javítási munkát, aztán tetszésünk szerint mozoghatunk. Ettől függ minden.

Két óra után néhány perczet a munka első részével elkészültek. Az előreszen levő csavar a helyére visszatétetvén, a villamos oszlopok működése is megindított. A mozgás mind gyorsabb lett és az *Albatros* délkeleti irányba fordultán, közép-sebességgel visszatért a Chatam sziget felé.

— Tamás, — mondá Robur, — körülbelül harmadfél óra óta vitt bennünket a szél délkeleti irányban. A széláramlat iránya nem változott, erről meggyőződtem, mikor az iránytűt megnéztem. Úgy hiszem tehát, hogy legfeljebb egy óra múlva megint a sziget környékén leszünk.

— En is azt hiszem, mérnök úr, — felelé a felügyelő, — mert másodperczenkint tizenkét méternyi sebességgel haladunk. Az *Albatros* hajnali

három és négy óra közt ismét a kiindulási pontjánál lesz.

Annál jobb Tamás! — felelé a mérnök. — Érdékünkben áll éjjel érkezni és leszállni a nélkül, hogy meglátásunk. A szökevények azt hívnék, hogy messze éjszak felé vagyunk, nem lesznek óvatosak. Az *Albatrossal* igyekeznék fogunk meghuzni magunkat a sziget valamelyik magas sziklájá mögött. Aztán, ha mindjárt pár napot kelene is töltenünk a szigeten. . .

— Azt is megteszszük, mérnök úr és ha mindjárt egy egész sereg bennszűlött ellen kellene is küzdenünk. . . .

— Küzdeni fogunk, Tamás, küzdeni fogunk a mi *Albatrosunkért*.

A mérnök ekkor emberei felé fordult, a kik újabb parancsait várták.

— Barátim, — mondá, — a nyugalom ideje még nem érkezett el. Dolgoznunk kell reggelig. Valamennyien készen álltak a munkára.

Most a hátulsó csavaron kellett újból kezdeni a kijavítási munkálatokat, a melyeket az előbbin szerencsésen elvégeztek. Ugyanazon ok: a borzasztó vihar, a mely a léghajót a déli földnek szárazföldre felett tova sodorta, ugyanazon károkat idézte elő a második csavaron is.

De hogy ezt a csavart beemeljék a fedélzetre, ezelszerűnek látszott egy pillanatra megszüntetni a léghajó menetét, sőt hátráló mozdulatot tétetni vele. Robur parancsaira a segédgépész megfordította az első csavar forgásának irányát és ezáltal visszafelé indította a készüléket.

Mindnyájan a fedélzet hátulsó része felé indultak; e pillanatban Turner Tamás meglepetéssel tapasztalt bizonyos kellemetlen büzt.

E büzt a kanóc okozta, melynek összegyűlt gázai a szökevények kabinjából kezdtek kiáradni.

— Mi ez? — mondá a felügyelő.

— Mi baj? — kérdé Robur.

— Nem érzi ön? . . . Az ember azt hinné, hogy lóporfüst.

— Igaz!

— Es ez a szag a hátulsó zárkából árad szét.

— Ugy van . . . Sőt abból a kabinból, a melyben . . .

— Hátha ezek a nyomorultak felgyújtottak valamit? . . .

— Ej! ha egyebet nem tettek, akkor még nincs baj, — kiáltá Robur. — Zuzd be az ajtót, Tamás, zuzd be.

De a felügyelő alig tett egy lépést a kabin felé, mikor borzasztó robbanás reszkettette meg az *Albatros*-t. A rekeszek darabokra törtek. A villamos fűklyák kialudtak, mert hirtelen hiányzott a villamos áramlat és teljes sötétség állt be. Azonban, bár az emelő-csavarok nagy része elgörbült, széttört és hasznavehetetlenné vált, néhány csavar a léghajó előreszen nem színt meg forogni.

Egyszerre a léghajó teste kissé megnyílt a legelső zárka mögött, a melynek sűrítő készülékei folyvást forgatták az előreszen levő hajtó-csavart és a fedélzet hátulsó része lezuhant a mély-ségbe.

Csaknem egyidejűleg megálltak a legutolsó emelő-csavarok is és az *Albatros* borzasztó gyorsasággal kezdett leesni.

Három ezer méternyi magasságból zuhant le nyolcz ember, a kik hajótörést szenvedettek módjára kapaszkodtak a romhoz.

Ezenfelül e zuhanás annál gyorsabb volt, mivel a hajtócsavar függélyes állásba kerülvén, még folyvást forgott.

Ekkor Robur bűmlatos lélekjelenléttel, a mely rendkívüli hidegérzést árukt el, lebecsátkozott a félig összezuított rekeszig, megragadta a gépezet emeltyűjét és megváltoztatta a csavar forgásának irányát, a minek következtében a hajtó csavarból emelő-csavar lett.

Zuhanás volt ez így is, noha kissé lassabb, mert a léghajó roncsa nem esett többé a nehézség törvénye hatásának átengedett testek fokozódó rohamosságával. És ha még így is a halál várt az *Albatros* legénységére, miután a tengerbe zuhantak, legalább nem a megfúlás fogja azt előidézni oly légrétegek közepette, a melyet az esés sebessége beszívhatlanná tett volna.

A robbanás után nyolczvan másodpercz múlva a tenger hullámaiban alámerült mindaz, a mi még az *Albatrosból* fennmaradt.

(Folyt. köv.)

A CZÁR ÉS KOZÁKJAI.

Gasinából, kedvenc nyaralóhelyéről a gyilkos golyó leleselkedése által kizavartatva, a hatalmas orosz czár hű kozákjához vette útját, a Don partjára. S ez az utazása legalább kevésbé volt veszélyes a többiekénél. Ha valahol van még egy pont a nagy orosz birodalomban, a hol nem politizálnak, s a hol nem környezi az árulás alattomos töre, bizonyosan itt az egyedüli, a hol nyugodtan hajthatja le fejét. E kiváltságos törzs sokkal függetlenebb a maga önalkotta intézményei közt, semmint hogy az elégedetlenség politikája hajtáná kétségbeesett tettekre, s épen azért az orosz czár jól választott, mikor a hozzájuk való viszony közelebbre fűzését személyes odautazásával óhajította elősegíteni, s azt fiának kozák-hetmánná kinevezésével is megpecsételte.

III. Sándor czár s a czárevics utazása a doni kozákokhoz nagy mérvű elővigyázati intézkedések mellett ment végbe. Nagy katonai erőt alkalmaztak őrség gyanánt mérföldről-mérföldre a

koknak hű szolgálataikat, s a szíves fogadtatást melyben részesítették. Azután átnyújtotta a hetman-pálcát fiának, ki letette az esküt, és megcsókolta a keresztet. Válatunkon a czár, a czárevics, továbbá az érsek és Kubanoff tábornok alakjai láthatók. Egy czári kiáltvány is lett a doni kozák csapatokhoz kibocsátva, melyben elismeréssel van fölemlítve három százados buzgó és törhetlen ragaszkodásuk a trónhoz és a birodalomhoz.

S tény, hogy a kozákok a nagy orosz birodalomban azt az elemet képezik, melyre a czári hatalom leginkább támaszkodhatik. Mint az orosz hadseregnek úgy béke, mint háború idején legnagyobb esapatteste, minden más szolgálattól teljesen föl vannak mentve; még Oroszországban is inkább a czár szövetségeseiül, mint alattvalóik tekintik őket. Háború idején ők a hadsereg szemé, füle, szája. A felderítési és kémiszolgálatban sok hasznot szereznek felelősséggel, s mozdulataik fürgesége, nagy vállalkozási kedvük kiváltképpen képessé teszi őket erre. Magával a kozák elnevezéssel 1444-ben talál-

bak, az urialik a leggazdagabbak, a kubániai a legharagosabbak. De mindannyian csak a czártól való függésben ismerik el magokat oroszoknak. Főhisztjök, attamanjok mindig egy nagyherceg, kit a kormány nevez ki, egyebekben teljes önkormányzattal bírnak s tisztviselőiket is szavazás útján választják. Birtokviszonyaik egészen kommunisztikusak, s a terület, melyet elfoglalnak, közös tulajdon. Némely községekben minden hatodik évben felosztják maguk között a földet, adót nem fizetnek, csak katonaságot tartanak kötelezve a helyett s hagyományos jogaikat csorbítatlanul tudták megőrizni maig is.

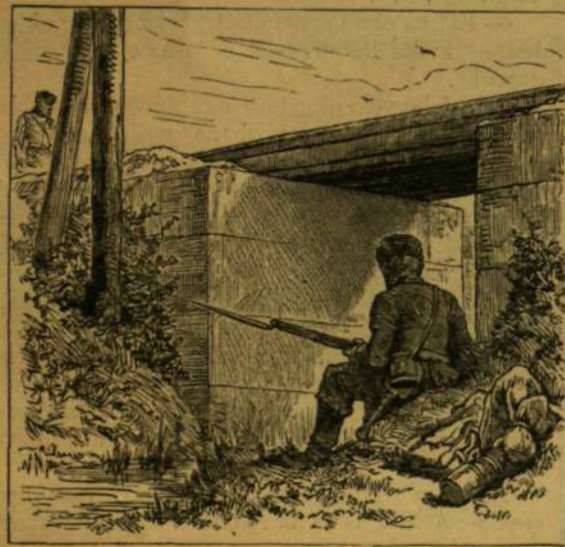
A mi épen a doni kozákokat illeti, ezek a Don torkolatánál mintegy másfélszáz ezer négyszög kilométernyi területen elszórtva laknak nomád kalmukokkal együtt. Baromtenyésztés, sőt földművelés és szőlőtermelés és virágzik náluk s csinos házaik körül az udvarkertben dinnyét s más gyümölcsöket tenyésztnek. De azért még ezekenél is a lovaglás, vadászat s harc a fődolgozat s a többi munkát lehetőleg csak a nőkre bizzák.

A CZÁREVICS, A MINT A KERESZTET MEGCSÓKOLJA.

TÁBOROZÁS A VASUT MENTÉN.

ŐRSZEM EGY ÁTHIDALÁSÁNÁL.

KOZÁKOK, A MINT VISSZATARTJÁK A VASUTHOZ KÖZELEDŐKET.

A CZÁR A DONI KOZÁKOK KÖZT.

Szt.-Pétervárról Moszkvába vivő hosszú vasuti vonalon, s onnan Kharkovig s Novo-Cserkavszkig a Don partján, közel az Azovi tengerhez. Katonai szakaszok táboroztak ásutakban az egész utvonalt mentén rövid közkövekben: örök állottak minden hidnál és alagútánál, szintígy az állomásokon is, a lovas patrouille-ok folyton ide-oda jártak s mielőtt a czári vonat elhaladt volna, gondosan megvizsgálták a vágányokat, s a szükséges javításokat katonatisztek felügyelete alatt eszközölték. Minde rendszerint valami 400,000 frtba kerültek. Betiltották egy időre a közeledést is a vasúthoz bizonyos távolságon túl és sok paraszt-szekeres és gyalogutazót vont kénytelen visszatérni. Ilyen jelenetek a tárgyai a fennebbi vázlatoknak, míg egy másikon a novo-cserkavszki, május 18-diki jelenet van feltüntetve, midőn a czár találkozik az összegyűlt kozákokkal, s fogadja főnökeik és tisztjeik hódolatát. Ekkor történt a czárevicsnek kozák-hetmánná vagy attamaná való felavatása is, s mise után a czári kinevezést felolvasták az egybegyűlt kozák katonáknak. Ugyanekkor a czár megköszönte a kozá-

kozunk először. A Dnyepernek Kiev körüli részét lakták ekkor, hová már a tizedik század táján csoportosultak, mint a politikai és vallási menekültek egy elszigetelt testülete, a hol a járhatatlan moesírok és számos szigetek közt könnyen védhették magokat mindenemű támadás ellen. Köztársasági szervezethe álltak össze, gondosan megővő függetlenségüket, s mikor már nagyon elszaporodtak, gyorsan terjeszkedtek tovább az egész birodalomban s a katonai köztársaság egy nemévé alakultak Dél-Oroszországban azzal a ezellal, hogy a határt a törökök vad csordái ellen védjék. Lassan-lassan a kalandos ifjúság s a társadalom kétségbeesett egzisztenciái mind nagyobb számmal keresték fel soraikat, hová csak választás útján juthattak be s nem sokára fölvetették a kozák nevet a Fekete- és Kaspi-tenger közötti terület tatár nevével (Kazak).

Idő folytán a kozákok nagy tömege kisebb töredékekre oszlott, kik mind lakhelyök nevei szerint különböztették meg magukat. Így vannak ma urali, doni, volgai, terekai, kubáni, stb. kozákok. Ezek közt a doni kozákok a legszámosab-

A czár jelenléte köztük mindenestre újabb biztositéka lesz azoknak a kiváltságoknak, melyek a kozákok testületéből állományt alkottak az államban.

ÉJELI VIZSGÁLAT A VÁGÁNYTÖRÖKÖN.

A FŐVÁROSI KÖZKÓRHÁZAK ÚJ IGAZGATÓJA.

A HUMANIZMUS tanai, a mint nagyobb és nagyobb tért hódítottak maguknak: mind tágabb körben terjeszték a felebaráti szeretet nagy elvét, melynek példái az összetartozandóság, az egymás sorsa iránti részvét megható jeleit tárták a világ elé. S a mint e tanok országgra szóló dolgokat műveltek egyesekkel, azonképen jelentkezett jótékony hatásuk a társadalomban, a nemzetek, egész világrészek életében is. A csodás átalakulás, mely e tanok behatása alatt létrejött s megváltoztatta a régi világ képét: egyéb nagy művei között megemertette a kórházakat is, ezt a legjótékonyabb intézményt, melylyel a humanizmus és a felebaráti szeretet legszebb emléket emelt önmagának. Mert valóban nem található emberi intézet, egylet, vagy szövetség, mely nagyobb bajok orvoslására volna hivatva, mint épen a kórházak s nincsen alkotásaik között semmi, a mi az embert jobban emelné magasabb céljai felé, mint az a vágy, hogy lehetőleg enyhítsünk a szenvedő, különösen a szegény ügyefogyott szenvedő emberek bajain. Az irgalmas szamaritánus példája magasztos példa, de az irgalmas szamaritánus boldogsága is páratlan boldogság; mert nincsen halandó, kinek keblét oly magasztos érzés árasztaná el, mint azét, ki szenvedő felebarátján segíteni tudott. E nemes, magasztos érzés alkotta meg a kórházakat is.

A kórházaknak kétségen kívül legfontosabb hivatása a szenvedő emberiség kínjait enyhíteni, ámde e mellett még sok más s nem kevésbé fontos feladatuk is van sa jelen körülmények közt igényeik szerint ép ugyan hivatva a higienia és therapia által megállapított eszméknek vezérelte mellett a fiatal orvosi nemzedék nevelésére, tudományos és gyakorlati kiképzésére lényeges tényezőként hozzá járulni. Hozzá kell járulniok azok neveléséhez és kiképzéséhez, kiknek hivatása az, hogy a majd ezután következő nemzedékek bajain segíteni tudjanak.

Kettős tehát a cél, mely korunk magas igényei szerint a kórházak számára föltétlenül ki van tűzve s épen a fiatal orvosi nemzedék szakszerű ismereteinek kibővítése, az egyetemi előadások alkalmával elsajátított elvek gyakorlati alkalmazása, a kézi ügyességnek, a diagnosztikus megállapításához szükséges eszközök alkalmazásának, számos, és csakis a gyakorlat által elsajátítható műfogásoknak kivitele az, a mit sehol sem lehet úgy elsajátítani, mint a kórházakban. Természetes, hogy minél számosabb beteg fordul meg a kórházban s minél tudományosabb orvosi személyzet vezetése alatt áll: annál inkább lesz e cél elérve. De mindehhez mind a két célt át-

érző erélyes vezetés s úgy a betegek, mint a tudomány érdekeinek szemmel tartása szükséges, és hogy ezt el lehessen érni oly őriási betegforgalmat mutató intézetben, mint a budapesti balparti kórházak; hogy az egységes rend és a helyes adminisztratív kezelés karöltve haladjanak a magasabb színvonalon álló orvosi ismeretekkel: arra okvetlenül megkivántatik, hogy a kórházak igazgatója egyesítse magában mind ama tulajdonokat, melyek ily fontos állásnál joggal megkövetelhetők.

A budapesti Szt. Rókus-kórházi igazgatóság az ország legfontosabb és legdiszesebb orvosi állásainak egyike.

A budapesti Rókus-kórház volt igazgatója, dr. Gebhardt Lajos, fővárosi tisztű főorvossá választatván meg, a kórházi igazgatói állás megürült, s a főváros főpolgármestere ez állásra

Dr. MÜLLER KÁLMÁN, A RÓKUS-KÓRHÁZ ÚJ IGAZGATÓJA. Strelisky fényképe után rajzolta Biczó Géza.

Müller Kálmán egyetemi tanárt nevezte ki, ki a fiatalabb magyar orvosi nemzedék egyik legtehetségesebb tagja. Budapesten született 1849-ben; az orvosi tanfolyamot részint a budapesti, részint a bécsi egyetemen végezte. Orvostudorrá lett 1871-ben. Már mint orvosi tanfolyamot hallgató több pályadíjat nyert. 1872-ben a bécsi közokórházban és a poliklinikán gyakornokoskodott, majd Bamberger tanár belgyógyászati kórodáján működött, mint gyakornok és tanársegéd. 1873-ban tudományos útra indult és külföldön a berlini és párisi kórodákat látogatta. 1874-ben Budapesten telepedett meg, hol a rákövetkező évben a budapesti egyetem orvoskaránál a hasbetegségek kör- és gyógytanából magántanári képesítést nyert, 1884-ben pedig ugyane tárgyból rendkívüli tanárrá nevez-

tetett ki; 1874-től 1881-ig, mint a Rókus-kórház rendelő orvosa, 1881 óta pedig, mint ugyanazon kórház X-dik orvosi osztályának főorvosa működik. Számos tudományos tartalmu czikkei részint az «Orvosi Hetilap»-ban, részint külföldi német és francia folyóiratokban láttak napvilágot.

Tevékeny részt vett a budapesti kir. orvosegylet, a magyar orvosi könyvkiadó-társulat, a természettudományi társulat, valamint a magyar orvosok és természetvizsgálók vándorgyűléseinek tudományos üléseiben.

Szélesebb körben vált ismertté 1879-ben, midőn a magyar orvosok és természetvizsgálók vándorgyűléseinek akkor Budapesten tartott XX-ik nagygyűlésén «Létért való küzdelemünk és a társadalom» című megnyitó beszédét tartotta, mely ugy az új kérdésnek természettudományi és bölcsészeti feldolgozása, mint ott az ülésen a nem mindennapi szónoki hatás által keltett méltó feltűnést.

Nem közönséges érdemeket szerzett magának az első két szünidei orvosi kurzus, különösen pedig az 1885. évi országos orvosi és közegészségi kongresszus rendezése által is, melynek dr. Müller Kálmán vezértükára volt, s mely minőségben szervező képességének köszönhető főként az említett két kurzusnak és a kongresszusnak meglepő sikere. 1885-ben az országos közegészségügyi tanács rendkívüli tagjává nevezetett ki, a vallás- és közoktatásügyi miniszter által pedig az egészség-tan tanításával bízott meg a kir. tud. egyetem bölcsészeti karánál és a királyi József-műegyetemen. 1886-ban ugyancsak a kongresszus érdekében kifejtett működése elismerésül Esztergom, Pozsony, Torontál- és Vas megyék tiszteletbeli főorvosává nevezetett ki.

Több éven át volt a budapesti orvosi kör alelnöke; a párisi «société de médecine pratique» levelező és a «société de médecine publique et d'hygiène professionnelle» külföldi tagja.

A budapesti Szt. Rókus kórház új igazgatója azonban nem csak az orvosi tudományok terén elismert jelentékeny erő: nem kevésbé hasznos és ismert tagja ő a közéletnek, a társadalomnak is, hol rokonszenves modora, megnyerő megjelenése a közkezdveltséget számára már előre biztosítja. Müller Kálmán valóban az az ember, ki megérdemli, kitünő személyes tulajdonságaival és erélyével pedig be is képes tölteni azt az állást, melynek jelentőségét és díszét az ő kinevezetése csak emelni fogja.

A MAGYAR ÉS TÖRÖK NÉPKÖLTÉSZETRŐL.

II.

A mi a magyar és török népmeséket illeti, mindenek előtt feltűnik, hogy mind a kettőben nagy szerepet játszik a *ló*, mely a mese hősnének elválatlan barátja, a szó szoros értelmében vett barátja, mert megéri, a mit gazdája mond neki, sőt felelni is tud annak szavaira, szóval beszél vele; gazdája tanácsot kér tőle, megöleli, megcsókolja s ez oda viszi azt, a hova akarja, csak gondolnia kell s lova már oda repült vele a levegőben. A magyar népmesék táltos lova minden ízében szakasztott mása a török, főleg a kirgiz mesék lovának. A magyar költőknek csak képzelődése volt az, hogy ha a huszárt levágják, löhátton megy az égbe; — de a kirgizek táltosai csakugyan égbe szállnak gazdjuk halála után; mert hiszen tudjuk, hogy Kozi Körpös apjának az a két derek táltos lova, az ő halála után, az égbe repült.

A számköztől úgy a magyar, mint a török népmesékben leggyakrabban fordul elő a *három*. Az elhalt szülőknek rendszeren három gyermekük marad hátra; valami kalandra rendszeren hárman indulnak; a hősre három próbat szabnak, hogy megkapassa a király leányát. — Már nem olyan gyakori a *hét* előfordulása, de azért mind a magyar, mind a török mesék sárkányja rendszeren hét fejjű s ez hét napon át küzd a hőssel s utána hét napig alszik; a hős egymaga hetedhet ország ellen megy viaskodni, stb.

Azt a közös vonást is elég gyakran megtaláljuk e népmesékben, hogy mikor a hős — akár Kis Miklós legyen az, akár Tasz Dsürekli Batir — elindul hosszú útjára, sárkányok ellen vagy tündér-kedveset keresni, *vas bakancsot* hűz lábára és *vas botot* vesz kezébe s mindaddig megy, míg a vas bakancs is, a vas bot is egészen elkopik.

De nem csupán ilyen *egyes közös vonások* jellemzik a magyar és török népmeséket, hanem *egy-egy magyar mesének egész tartalma, szerkezete* megtalálható a török, különösen a kirgiz népköltészetben, úgy hogy az illető két-két mesét bátran olyannak tarthatjuk, mint egy magyar népmesének vidékenként különböző változatait. Hogy unalmasan hosszúra ne nyuljon ezen ismertetésem, csak néhány ilyen testvér-népmesét említek föl. Mindnyájan ismerjük az »Igászság és Hamisság« című magyar népmesét, mely a kirgizeknél szintén megvan »Dsakszilik Dsamandik döldász bolgan« (A Jóság és gonoszúság utatársak) címmel s tartalma röviden a következő. A Jóság és Gonoszúság együtt utazgattak s mindig csak a Jóság élelmeit evették. Mikor ez elfogyt, a Gonoszúság nem adott saját élelméből a Jóságnak, hanem előbb fülét, utóbb szeméit etette meg vele. Midőn már a Jóságnak sem fülét, sem szeméit nem voltak, a Gonoszúság egy sűrű erdőben hagyta őt, a hol három állat: tigris, farkas és róka beözöngöltek együtt. A tigris elmondta, hogy ő ezen erdőben két nyárfát őriz, melyek vissza tudják adni a füleket s a szemek világát. A farkas azt mondta, hogy egy gazdag ember fekete kutyájának esontja lelket ad a halottnak; a róka pedig azt árulta el, hogy egy domb aljában van egy lófej nagyságú arany. A Jóság hallván mindezeket, elment a két nyárfához s hozzájók dorzolva fülét és szeméi helyét, visszakapta mindkét érzékzervét. Azután kiásta az aranyat, megvette rajta a fekete kutyát, megégette s esontját megörlötte. Elindult a világba, bement egy khánhoz, a ki őt fiává foglatta. Mikor a khán meghalt, ő a kutyának öröklét esontjából egy keveset adott a khán szájába, mitől ez föleledt. Ezért a Jóság megkapta jutalmát a khán leányát és trónját. — Nem sokára találkozott vele a Gonoszúság s hallván a történeteket, ő is kiszurta szeméit, levágatta fülét és elvezette magát azon erdőbe, — hol azonban ama három állat felfalta.

Krizának »Vadrózsa«-ból szintén ismeretes a »Ez a szikla az előbbi számban közölt első részében, az eltérteztet szedés következtében, egy lényeges hiba csuszott be, melyet ezenel kijavított. T. i. a gondolat ritmikusának párhuzamos formája alá ezen példák tartoznak: »Éltünkben üldözönk voltál« (Kádár Kata) s az utána következő három török vers-törredék: — az *összerakó* forma alá pedig: »Nem szoktam, nem szoktam Hajnalban fölkelni«.

továbbá a »Darvas Kis Kelemen« törredék s végre a »Reád néstem s szemem világa elvesztett« kezdetű és a Kengir Baj-ról szóló török dalok. Ilyenformán a székhely népaladák és a török népdal fölcserélése is igaztható. — T. J.

»Csihán királyúr« című székely népmese, melynek — hogy úgy mondjam — változata szintén megvan a kirgiz mesék között. Egy szegény ember kiszabadítja a vadászok tőrébe esett rókát s ez, tétlenkedés nélkül, megígéri, hogy boldoggá fogja tenni. Elmegy a khánhoz s ennek leányát megkéri N. N. királyi feleségéül, aztán — kedvező választ kapva — visszamegy a szegény emberrel s elvezeti a khánhoz. Utközben egy folyón kell átmenniök, a sebes víz elsodorja a szegény ember lovát és ruháit. A róka előre megy a khánhoz s ettől aranyos ruhákat és szép lovat hoz a szegény embernek, a ki most már fejedelmileg föl-szerelve tartja bevonulását leendő ipához. Megtartják a lakadalmat s az előbbi szegény emberből király lesz.

Ezen ilyen rokonságot találunk a »Jártár varnyú« című palóc népmesében (Pap Gyula: Palóc Népköltemények) és egy csuvasz-török mesében, melyet néhai Reguly Antal utazóknál hozott (kiadta Budenz J. a »Nyelvtudományi Közlemények« XVI. kötetében), mely utóbbinak tartalma röviden ez: Egy apa megölte gyermekét, megfőzte és feleségével együtt megették. Csontjait részint a tűzbe, részint a kutyának dobták. De lényük összeszedvén a csontokat, fehér kendőbe kötötte és elvitte a nádas mögé. Három hét múlva a csontokból madár kelt ki, mely a gyilkos szülők háza tetejére repülve ezt énekelte:

Mostoha apa megölt,
Mostoha anya megevett,
Testvérem összeszedt,
Nád mögé helyezt.

Az apa hallván ezt, kiment, hogy elkergesse, de a madár malomkövet dobott rá. Azután kiment az anyá, erre pedig varrótűt dobott s így ez is meghalt. Erre a madár berepült a leányhoz s énekelte az előbbi dalt. A leány azt mondta neki, hogy repülje körül a szövőszéket s mikor az ezt megtette, ismét gyermekek változott.

Megtaláljuk végre, ugyancsak a kirgiz népmesék között, a mi hires Csálóka Péterünk édes testvérét is *Esizigeldi* név alatt, a ki ugyanazon családokat és furiang dolgokat követi el, mint nálunk amaz.

A kirgiz regéknek és mondáknak vannak olyan történelmi vonásai, melyeket a mi mondáinkban is, vagy krónikáink adatai között megtalálunk. Az ilyen vonások már nemcsak a magyar és török népköltészet rokonságáról, hanem a két nép társadalmi életének, szokásainak azonosságáról is tanuskodnak. A kirgiz regékben akárhánszor olvashatjuk, hogy a khán, ha népét tanácskozásra vagy háborúra akarta összegyűjteni, *ki-kiáltókkal* adta tudtokra, hogy ezen helyen ezen időre megjelenjenek. A régi magyaroknál is ugyane szokásnak divatos voltát ismerjük Kézai krónikájából. — Aszan Kajgi regéjében pedig azt olvassuk, hogy a bokharai nép nagyon megszerette eszes voltáért és nemezdarábon fölemelve fejedelmé választotta. Kinek nem jutna eszébe ennek hallatára, hogy Konstantinus császár tanúsága szerint, őseink Árpádok szintén paizson fölémelve választották vezérére? Hogy azonban nemcsak Aszan Kajgit és Árpádok választották meg ilyen módon, hanem a főnökké, vezérére vagy bármilyen előjáróvá választásnak ez volt a módja, úgy őseinknél, mint a régi törököknél, bizonyították a régi magyar és régi török nyelv kifejezései, melyekben *folemelni* annyit jelentett, mint »választani«. Ezért olvassuk a Pannónia megvételéről szóló énekekben: »Hét kapitánok emelének« s két, 1569—71-ben kelt régi oklevélben ezeket: »egy főbirót emeltek köztök«; »mást emeltek fel köztök az tisztre«; s ezért jelentett a régi török nyelvben a *kötürüm* szó »fejedelmet«, holott a *kötür* ige jelentése »folemelni« (*kötürüm* tehát szó szerint: az, a kit fölemeltek).

A magyar monda szerint Árpád a Kárpátok mellől előre küldi Kusiidot, hogy Pannónia földnek megítélhetése végett hozzon egy marok földet, egy nyaláb fűvet s egy korsó vizet, — épen úgy, mint a kirgiz mondában Kara khán, a ki népével új hazát keresett, a Köksö Tau hegy mellől előre bocsátotta Kodar Kul nevű szolgáját, hogy hozzon hírt a közeli vidének minőségéről s különösen annak vizéről. Kodar Kul két tömlő vízzel tért vissza s miután Kara khán a vizet jónak találta, oda költözött népével.

Azonban nem csak ilyen egyes vonásokat találhatunk egyezőnek a magyar és török mondákban, hanem egyik mondáknak, tudniillik a Csaba-mondának, a lényegesebben nem külön-

böző változatát is felmutathatjuk a törököknél, még pedig két különböző törzsnél. Az egyik változat a Kaukázus völgyeiben, a Kubán folyó mentén lakó, *karacsai* nevű néptörzsnél, másik a kirgizeknél ismeretes. Minthogy amaz megtalálja a t. olvasó Thierrynek Attila-mondáiban (fordította Szabó Károly), csak a kirgiz monda tartalmát adom elő röviden.

Altin Bel khánnak egy rendkívül szép leánya született, kit apja a föld alatt egy sötét vasházban neveltetett föl, hogy férfi ne férhesse hozzá. A már fölserdült leány egy napon feljött a földre nevelőjének, egy vén asszonynak, engedelmével; de ezen új világ szemlélésétől elvesztette öntudatát: isten szemére rá esett és őstien rendeletéből terhes lett. Apja ezt megtudván, meg akarta őt öletni, de anyja színelomból arany szekrénybe zárta s kitette a folyóra, melyen a szekrény úszott tovább és tovább. Két ifju vadász meglátta az uszó tárgyat s egyikük selyem kötele erősítvén nyíla végére s azt a szekrénybe löve kihúzta a partra. A leány elbeszélte történetét s kezét és szívét adta az ifjunak, ki őt megmentette. Az isten rendeletéből fogamzott gyermek megszületvén Singisz nevet adtak neki. Singisz igen derek ember lett, a nép királyvá választá, s mint ilyen jelesen, igazságosan uralkodott. Azonban időközben fölnekedett testvérei vágyakoztak a trónra s meg akarták őt ölni. De Singisz elmenekült anyai nagyapjához. Utána egyik őcsese lett királyvá, de mivel ez nem tudott kormányozni, fejedelemség kapott lábra, miért is utána mentek és visszahozták. Újra elfoglalták a trónt, megöcsült; három fia és egy leánya született. Mind az apa, mind a gyermekek híre messze földre eljutott s a kitűnő fiakat más népek királyukká választják.

Benne van e kirgiz mondában, mely neveik alatt, a mi a Csaba-mondában: Honoria fogsága, teherbe esése, kiszabadulása a börtönből, Attilához menetele és fiának, Csabanak születése. Megtaláljuk benne ez utóbbinak Görögországba, anyai nagyapjához menekülését és visszatérését Seythiába, apai nagyapjához, hol megházasodik, királyvá lesz, gyermekei pedig a magyarok fejedelméi lesznek.

THURY JÓZSEF.

A TISZA GÁTSZAKADAS.

Egymást követve a különböző elemi csapás az ország egyes vidékein. Ma tűzvész hamvaszt el egész városokat, rövid idő eltelével pedig vízárakat borítja az Alföld legudbasab termő rónaságát: a Hódmező-Vásárhely város alatt elterülő összes réti földeket, a szegediek, a tápéiak, leleiek, földéakiak, makóiak oda tartozó birtokait.

Lapunk közönségének teljes tájékoztatás akarván adni azon nagymérvű vízáradról, mely Hódmező-Vásárhely vidékét elpusztította, részletes térképet adunk a katasztrófa színhelyéről, megjelölve a ma már sik tengerré vált terület egyes nevezetesebb helyeit és tanyáit, alantabb részletesebben leírván a vízárdat rohamos útját.

Néhány sorral azonban emlékezzünk meg Hódmező-Vásárhely városáról s annak lakosságáról is. Hódmező-Vásárhely város 54—55,000 lakossággal bír. Felekezeti jellegre nézve mintegy 34 ezerre megy a reformátusok száma, 13—14 ezerre a rom. kath. híveké, a fennmaradó rész pedig megoszlik az ág. evangélikusok, görög-nem egyesültek, zsidók, unitáriusok és a törvényesen el nem ismert eléggé számos nazarénusok közt. A város lakossága, majdnem azt mondhatni, ki-zárólagosan földműveléssel foglalkozik. Van ugyan kereskedelem és ipara, de az a lakosság és a terület nagyságának épen nem mondható megfelelőnek. Magyarizátát abban találja ezen körülmény, hogy Vásárhely város tanyái és pusztai lakossága egy részről Orosháza községét, más oldalról Makó városát nagyobb érte mint a várost, így tehát szükségleteit nagyobb részben a nevezett helyeken szerzi be, valamint ugyanott bocsátja áruba termését.

Hódmező-Vásárhely az alkotmányos idők

beállta óta rohamosan igyeckszik a régi elmaradottság hiányait pótolni. Van a városban református főgymnázium. Van községi felső népiskola és külön leányiskola, mely utóbbinak a múlt évben a város díszes hajlékát emelt. Az elemi iskolák szintén felekezeti jellegűek, az iskolák helyiségei pedig — s itt ismét a ref. felekezeti áll első helyen — a modern kor építmenyét, világos és lakályos tantermekkel vannak ellátva. A város fő utcái, valamint számos mellékutca közveze és világítással van ellátva, mely évenként fokozatosan fejleszettek. Három gyermekmenhelye s egy jól felszerelt, most ujonnan épülő óvó intézete van s közönsége e részben még további áldozatok hozatalától sem riad vissza. A város alatt, a térképünkön látható Holt fő egy részét díszes szállás kertek foglalják el s ugyanott van a városnak az ugynevezett »Népkertje«, a hol ma a múlt évben felépített nyári fürdő (uszoda) díszesen kimagaslik. A fürdő vizét a Nagy András János-fele árterzi kutból nyeri, mely oda csatornákon levezetett. Egyesületekben, olvasó körökben különösen bővelkedik s ha a jótékonyág terén nagyobb eredményt fel nem tüntetett, ennek oka abban rejlik, mert közönsége mindig egy és ugyanaz, az értelmiség osztálya pedig aránylag kis számot reprezentál. Van végre a városban 5—6 gőzmalom. Ezek közt két műmalom, két nagy gőzfűrészet, 3 nagyobb téglagyár stb.

Három-négy évtizeddel ezelőtt a mai réti birtokok legnagyobb részben járasok voltak s a hires alföldi ménesek itt tanyáztak. A Tisza folyó abban az időben sűrűbben lépett ki medréből. Legutóbb 1860-ban öntötte el a folyó vize a réti földeket s ekkor a gátakat megerősítvén, az eddig jobbadán kénye-kedvére hagyott folyó megzaboláztatott. Az idő óta a réti föld megleveült. Mindenütt tanyák, kisebb-nagyobb lakhelyek és gazdasági épületek emeltek és ezer s ezer kis birtok ember itt alapította meg otthonát. Hogy a dagadó folyó valaha még a vidéket elárasztva tengernyi vízzel, arra még a mindenkor legréalissabban gondolkozó ottani birtokos egyének sem számítottak, mintán 1860 óta a legnagyobb veszedelem közt is sikerült a védgátakat teljes épésben-fentartani.

De a laikus ember tervez, a műszaki tudomány azonban végez. És ez, mondhatni, koldussá tette majdnem azt a vidéket s különösen az ott lakó kis gazdákat.

A kis-tiszai zsilip, mely térképünkön világosan látható, alapjában rosszul lévén építve, f. h. 1-en beomlott, s a Tisza folyó rést találván a mélyen fekvő területre, rohamos árral zúdult a réti földekre, magáira ragadva az egész zsilipet, a védgát egy részét, csakhamar megtöltvén a réti földeket keresztül vezetőkét csatornát, u. m. a *Hódok-kisziszai* és *Hódtaui*. Ezek a csatornák a magyar államvasút töltése alatt vezetnek keresztül, de ugye ezek, mint a többi nyílások is idejében eltömetvén, a vasuton túli réti és tői földeket az ár el nem lephette s így a város maga ez idő szerint a nagyobb veszélynek még nincs kitéve. A szakadásnál iszonyu magasságból hömpölyögvén a csakhamar piszkossá vált áradat lefelé, először is a Török Pál, Nagy Ferenec, Szokolavicz-féle tanyákat, úgy a Konstantin-testvérek birtokának egy részét borította el, s miután a csatornák is megdagadtak, egy oldalról a tiszai borsosi járás lett az ár áldozata, mit térképünk a Boros- és Szojka-tanyákkal jelez, más oldalról pedig a Koppánccsal jelzett síkon keresztül a Gyuló-ér beáradt, úgy a Nagy-sziget, mint az ezen belül eső, itt nem jelzett »Kis-sziget, nevű föld-területeket is elfoglalva, egészen *Újváros* alá hatolt. A magyar államvasút vonala mentén egész Vásárhelyi és a Hódtaui csatorna közti terület másnap már víz alatt volt, kivéve egyes magas dombokat, melyek a Gyuló-ér irányában közt a vasút-töltéshez fekszenek. A mind nagyobb rohamossággal aláúzó tenger-áradat azonban a magasabban fekvő földekre is rárontott, mint ezt a 84, 85 magasságú jelzett Konstantin, Böhm, Kenéz, Pálly-tanyák mutatják és a magasabb területről ismét könnyebben a 83 alatti *kingeczalmi* földeket foglalta el. Ez alatt a töltés-szakadás is mindinkább nagyobb merületek öltvén, az egyes magasabban fekvő területek megkerülésével az ár egész Górszágy elhatolt, a kingeci oldalról pedig az alacsonyabb Návay-fele földeket támadta hátra. Később aztán az ár tovaferjedését gátló kisebb gátak, a száraz ér-csatorna és ezen kívül levők is elsodortatván, az ismét mélyebben fekvő Zombori, Weisz, Hegedűs, majd az egész Porgány alatt levő Katona-

féle tanya, Kis-Tápé és ezek összes birtokai, Szeged város birtoka Porgány mellett, Lele község egész határa, a püspöki földek a major kivételével, Ludas, Nagy-Genes, Návay Géza birtoka, Ó-Földéak kerülete a kastély kivételével mind-mind víz alá borult, alá temetve a lakosság szövep bizató összes reményeit, hullámokba borítva milliókat érő terméseket. Most már *Csanád-megye* határában lévén a sik tenger egyik oldala, Makó városára nézve egészen imminens lett a veszély s a rajzunkon látható körgátat és úrmős-gátat erőlyesen védelmezi a lakosság. Ha a makói körgát, mely különben 4 méter magas, tehát sokat kibír, vagy az úrmős-gát a sik tengerre vált ár víznek ellen állani nem lesz képes, akkor a Pusztaszent-Miklós, Gacsiba nevezetű járás-földek szintén víz alá borulnak s ez esetben egész Makó alá hatol a hullámteger.

A borzasztó katasztrófa térképi számítás szerint eddig mintegy 70—80,000 holdat árasztott el és ez évben itt senki sem arat. Iszonyu pusztulás képe; rombadől tanyák, gazdasági épületek és takarmány váltakozva tűnnek fel minden oldalról.

Ezt a borzasztalmas színtéret vázolja térképünk, melyet Kogutovicz Manó ur, Budapest egyik jeles térképésze készített a »Vasárnapi Ujság« részére. Eredetjé még csak ezután fog sajtó alá kerülni, e térkép hivatalos adatok s a legújabb katonai térkép nyomán van felvéve.

Olvásóink teljes tájékozásául még megjegyezzük, miszerint az előntött területen látható számok a talaj magasságát jelentik, a kisebb számok a mélyebben fekvő területeket, a nagyobbak a magasabban fekvő pontokat.

Más különben teljese tájékoztatást nyújt a továbbiakra nézve jelmagyarzatunk.

KANITZER GÉZA.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

»Segítség.« Az eperjes nagykároly-toroczkói tájképek főszerkesztésére kiadandó emlékalbum számára még folyóvást érkező művészi rajzok és becses irodalmi dolgozatok. A Rudolf trónörökös főherceg által küldött dolgozatokhoz, valamint *Jókai Mór* »Mátyás király kútja« című legendájához Roskovics Ignác készített szép illusztrációkat. *Zichy Mihály* — ki a doni kozákok hazájából most érkezett vissza Szentpétervárra, — mint Jókaihoz írt levelében tudatja, pár nap múlva küldi el rajzát. *Koburg Fülöp* herceg két érdekes cikket küldött vadászati kirándulásairól; *Koburg Lajza* hercegnő két rajzot. Irodalmi dolgozatokat, és pedig:

»Próza dolgozatokat és emlékmondásokat« küldtek: Haynald Lajos bibornok érsek, Trefort Agost közoktatási miniszter, Zichy Agost gr. fűmei kormányzó, Stoecek József, Thán Károly, Csernátony Lajos, báró Eötvös Loránd, Wartha Vincze, Szilágyi Sándor, Rónay Jácint, Irányi Dániel, Pulszky Ferencz, gr. Zichy Jenő, Beniczky-Bajza Lenke, gr. Teleki Sándor, Degré Alajos, Beő Albert, Fraknói Vilmos, Hegedűs Sándor, Szily Kálmán, Poór Antal, Berzsek Árpád, dr. Kármán Mór, Bartal Antal, gr. Kun Géza, Visi Imre, Csukásy József, Szabados János, Vambéry Armin, Hevesi Lajos, György Aladár, Balázs Sándor, Lauka Gusztáv, Hadzsics Antal, Rákosi Jenő, Vadnai Károly, Abonyi Lajos, Molnár Antal, Moldován Gergely, Torma Károly, id. Szinyey József, Asbóth Jenos, Agai Adolf, Fenyvesy Ferencz, Marczali Henrik, Gyarmathy Zsigáné, stb. stb. Két érdekes levél is érkezett. Az egyik *Tompá Mihályé*, melyet a költő kevéssel halála előtt írt, ezt Rónay Jácint püspök küldötte be; a másik *Kerényi Frigyesnek*, Petőfi barátjának a hazából való kivándorlása után, szintén kevéssel halála előtt kelt levele.

»Költeményeket, verses dolgozatokat« küldtek: Léway József, Bartók Lajos, Dalmady Győző, Abonyi Emil, gr. Zichy Géza, P. Szathmáry Károly, Brassai Samuel, Zichy Antal, Szász Béla, Váradi Antal, Hegedűs István, Radó Antal, Kacsányi Géza, Rudnyánszky Gyula, Fejes István, Jakab Odón, stb. stb.

Arany Jánosnak egy eddig kiadatlan költeményét küldötte be fia, Arany László, Barthoss János az ő felsége személye körüli miniszterium államtitkára, a ki a 40-es években »Márk«-alnéval adta a Vörösmarty és Bajza »Athensium«-ába írt elbeszéléseiről ismeretes az irodalom barátai előtt, *Kölesnyei* egy ismeretlen versét bocsátotta a szerkesztőség használatára.

A »Segítség« ügyében alakitandó bizottságok közt első természetesen a szerkesztő-bizottság alakult meg, a következő tagokból: Jókai Mór főszerkesztő, Nagy Miklós szerkesztőtárs, dr. Beöthy Zoelt, Rákosi Jenő, Szana Tamás, Török Kálmán, Vadnai Károly, jegyző dr. Széleszky Lajos. A művészeti rész intézésében annak szerkesztője, Roskovics Ignác mellett még *Vágó Pál* és *Zala György* működnek. Az előfizetési felhívás néhány nap múlva adják ki. Kozmata Ferencz jeles fővárosi fényképész az emlékalbum 10 frtos és 100 frtos dispéndiájai részére Rudolf trónörökös fénynyomat (heliotyp) arcképeit nagy irvát alakban a jótékony cél iránti tekintetből több száz példányban teljese díjtalanul készíti el.

Jókai újabb regényeinek folyamára adtak ki előfizetési főlívát a Révai-testvérek. E vállalat Jókainak csakis azokat a műveit közli, melyek eddig könyv alakban nem jelentek meg, hanem csakis lapokban, vagy folyóiratokban. Kéthetenként egy-egy füzet kerül ki a sajtó alól s egy füzet ára 20 kr. Előfizetheti egész évre (30 füzet) 6 frtjával, vagy 3 frtjával. A költő tisztelőinek legtöbbje már ismeri a vállalatot (illusztrációit Jókai Róza k. a. rajzolja) mert ennek kötetét teszik »A löcsei fehér asszony«, »A kis királyok«, »A Maglay-család.« A vállalatban most »A három köfej« regény indul meg, mely negyven ivre (20 füzet) terjed. Bármely hazai könyvkereskedés utján is megrendelhető.

Colbert, írta Ballagi Aladár, kiadta az akadémia második osztálya. A szerzőnek akadémiái szakfoglalója e monográfia, melyből most az első rész hagyta el a sajtót. A kereskedői családból származott Colbert XIV. Lajos hatalmas minisztere volt, Richelieu kortársa, s a frencziák »nagy századának« nemcsak politika és diplomáciai eseményei fűződnék körülötte, hanem irodalmi és művészi élete is, a halhatatlanok akadémiája, a XIV. Lajos dicsőítésére évi díjjal fizetett írók, költők egész legiója veszi körül. Férdegtalan és sokoldalú szellem, érdekes és érdemes, hogy hazáján kívül megismerjék. Ballagi Aladár a Colbert által elfoglalt és betöltött színtéren egészen bemutatja, az udvarral, a diplomáciával, a művészekkel és írőkkel, kik XIV. Lajos udvarának oly kiegészítő részét képezték, s kik közt volt Franciaország annyira fényes szelleme. Colbert változatos életét így sokoldalú és kimerítőn, mint Ballagi, saját honfitársai sem méltatták. Szerzőnk önálló, eredeti források alapján dolgozott. Colbert nagyszerűdelmi levelezéseit használván föl. Az első kötet ára 1 frt 50 kr.

Akadémiái füzetek. Az akadémián tartott értekezésekből megjelent *Szilágyimegye középkori emlékei*, Banyitai Vince levelező tagtól; ára 30 kr. Az emlékböszövényből pedig kettő: dr. Mihalkovics Gézáé dr. Henle Jakab ktisöz tag fölött (ára 20 kr.) és *Szilágyi Sándor Gyárfás István*, a jász-kunok történetének írója fölött, ára 10 kr.

»Orgona-virágok« czímen Debreczenben emlékfüzet jelent meg a református templom orgonájának alapjára jun. 5-iken rendezett néptünemény alkalmából. A füzet szintén e czéla jövedelmez, s hogy kapos legyen, mind a tartalom, mind a csinos kiállítás ajánlják. Szerkesztették gr. Bethlen Mikó Róza és Könyves Tóth Kálmán ismert írók. Tartalma rövidese közlemények: kisebb elbeszélések, rajzok, költemények, emléksorok, egész antológia. A füzet 64 lapra terjed s közel negyven írótól közöl dolgozatokat. Gr. Vay Dániel előszava után Beniczky Bajza Lenke, Degré Alajos, Gyarmathy Zsigáné, György Endre, Révész Kálmán, Hegedűs István, Révész Bálint püspök, Vértési Arnold, Karczag Vilmos és mások tollából vannak benne elbeszélések, elmefuttatások, apróságok. Költeményeket írtak: Szász Gerő, Thaly Kálmán, Szemere Miklós (hagyaték), Fejes István sat. Ára 40 kr.

Kis arany-kert, gyermekversek, írta Pósa Lajos; csinos kiállításban, rajzokkal illusztrálva kiadta Singer és Wolfner könyvkereskedése. Pósa jól el tudja találni a gyermekek kedélyéhez a behízjöl, naiv hangot, s a könnyű, játszi forma mellett a dal csendő rímei közt tartalmaz is nyújt. A rövid versecskék, az apró történetkék, a mesék a gyermekvilágot tárlják föl és elevenítik meg. A külsőleg is ajánlatos könyv ára 80 kr. s alkalmas az elemi iskolában vizsgai jutalomra. E szerint alkalomszerűleg jelent meg.

Folyóiratok. A heraldikai és genealogiai társaság közlönyéből a »Turul«-ból az új füzet két önálló dolgozatot nyújt. Ezek: »Harminczhat pecsétes oklevél 1511-ből« dr. Csánky Dezsőtől; »A báró és nemmes Orczy-család eredete« Petrovay Györgytől; »Az Árpádok genealogiájáról« dr. Wertner Mór tollából és »Budapest volt egyházi testületek pecsétjei« Németh Lajostól. Ezenkívül Kubinyi Ferencz a 15-dik században nemessé lett Disznóvy-család zisméret mutatja be: Deák Farkas »Mikola genealogiája az erdélyi családokról« című értekezését közöl; Csérghő Géza pedig a »Vay- és Irányi család zismérenek 1507-iki bővítéséről« cikkeznek. Majd Komáromy Andorától bíralt s ezután több kisebb cikk következik. — Az *Erdészeti Lapok* áprilisi füzetében Korai Frigyes ír »A havasok és magas hegyeségi kőpárok befutásáról«-ról, dr. Simonkai Lajos »A magyar földgyak fajairól«, s sokat vitatott érdekes kérdésről. Egy harmadik dolgozat a dongafa bevitelének svájci vágmelését ismerteti; aztán több apró cikk követ-

kezik, melyekből a szakember, kereskedő és iparos egyaránt sok tanulságot meríthet.

Az Orbók-féle 'Tréfiás számtani feladványok gyűjteménye' olcsó kiadásban is megjelent; egy-egy példány 25 kr., de 30-50 példány megrendelésénél 1 példány csak 15 krajczárba számítatik...

EGYHÁZ ÉS ISKOLA.

A budapesti tudomány egyetem rector magnificusa a jövő iskolai évre Hunfalvy János jeles tudósunk lett.

A budapesti orvosi egyetemen a jövő évre is dr. Balogh Kálmánt választották dékánnak, prodekánná Fodor Józsefet, kari jegyzőnek Högyes Endrét, szigorlati elnökhelyetteseknek Jendrassik Jenőt, Ajtai K. Sándort és Plosz Pál tanárokat.

A kassai püspöki székre Bubicz Zsigmond címzetes püspököt és nagyvárad kanonokot emlegetik, a ki egyike legtudományosabb és műszerető főpapjainknak.

Nagy-Várad új püspöke, Schlauch Lőrincz, e hó 6-án reggel utazott el végleg Szatmárról. Előtte való este tiszteletére fátylaszénét adott s elutazása alkalmával a városi hatóság, a papság és testületek kivonultak a pályaházhoz...

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A magyar tud. akadémia június 6-iki ülésén, mely az első osztályé volt (szépirodalom, nyelvészet) nevezetes alapítványt jelentettek be, melyet Kócsán Ferencz pestmegyei birtokos ajánlott föl az akadémia számára...

A folajánlott összeg 12,000 frt., melynek évi kamata 100 darab császári arany. Ezt Kócsán alapítványdíj czímen minden esztendőben magyar történelmi színművekre tülük ki, az alapító célja lévén, hogy az egész magyar történelem így alakban népszerűsítessék.

E bejelentést megelőzték a felolvasások. Az első előadást Tély Iván tartotta, a buzgó hellenista, ki koronként megismerteti az akadémiát azzal, hogy Görögországban miről és kik irnak könyvet.

Azután Putnoky Miklós nagyszabasi főgimnaziumi tanár (vendég) a román irodalomra fordította a figyelmet, ismertetvén egy román nyelvtörténelmi szótárt, melyet a bukaresti akadémia ad ki, s mely az összes ódon román kifejezéseket, a régi és népnyelvet, irott és nyomtatott nyelvcsinést feldolgozza.

A műcsarnokból. Ipolyi Arnold püspök hátrahagyott műgyűjteményeinek, továbbá az ő felesége által átengedett foinczai kazulának, valamint Csáky-Pallavicini ögródnó régi olasz képgyűjteményének kiállítására csak vasárnap, f. hó 15-ig marad nyitva.

MI UJSÁG?

József főherczeg családja még Fiumében időzik. Az Alcsuthra való költözés azért késett, mert a kis Dorottya herczegnő vörhenyre esett, s a főherczeg maga ápolja.

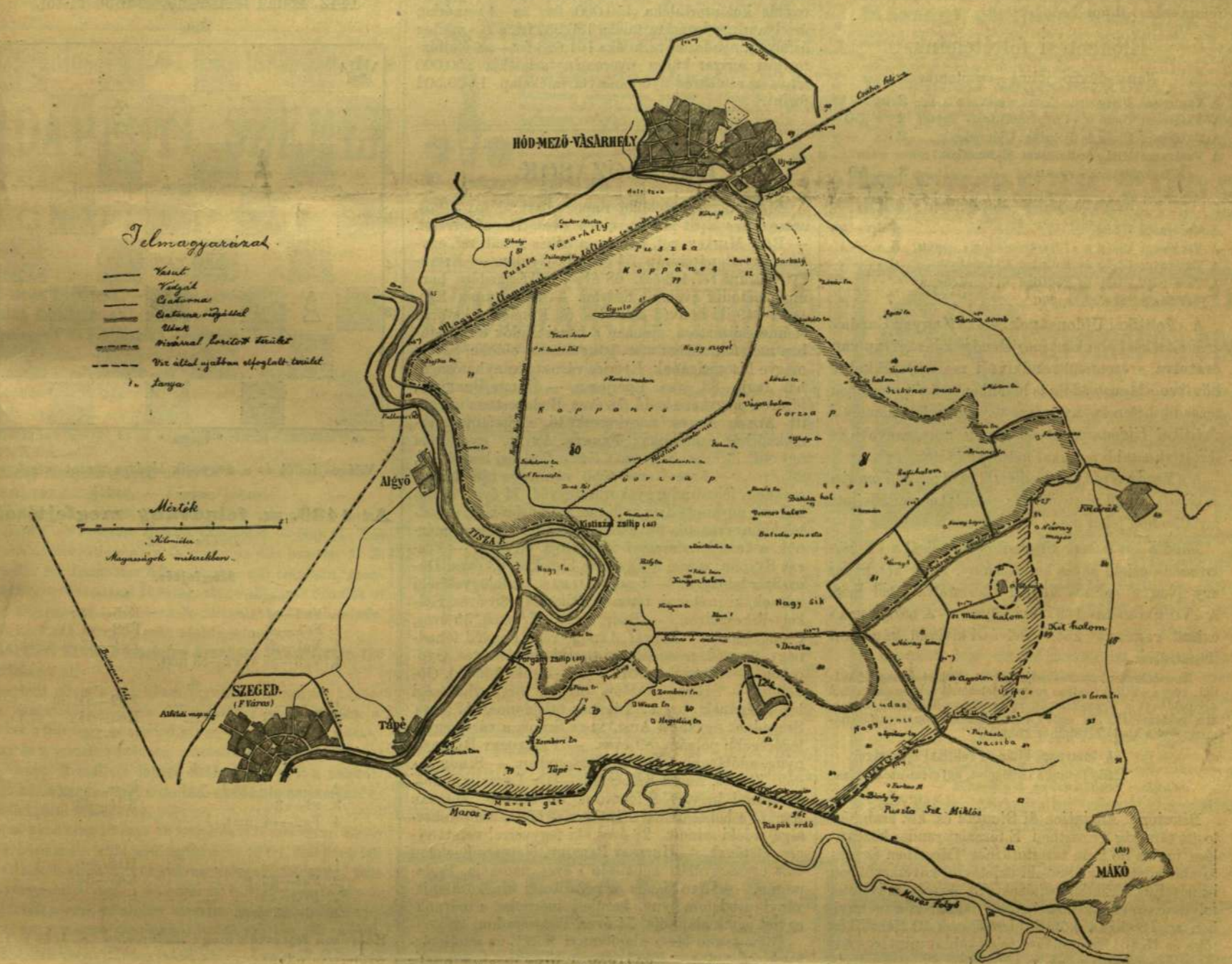
'Fiumében 1887. 5/6. Tisztelt barátom! Tegnap napról kelt levelét épen most kaptam, mert a mióta megszűnt a gyorsvontat, a levelek két nappal előbb érkeznek. — Muzsikusz cigányul mondva: 'kai igerinen báloro, dza trajal goncha!' — De ez csak cigányoknak való, nem művésznőknek!

Az alföldi árviz. A Tápé és Algyő közt történt zsilip-szakadás egész özönvizet zúdított a Tisza-Maros közére. Dús vetések, tanyák pusztultak el; több ezren maradtak hajlék nélkül.

Az áradás a legnagyobb csapások egyike, mely az alföldet sújtotta. Hat millió frtra becsülék az addigi kárt. A víz alatt levő többnyire első minőségű földek átlagos termése holdankint ötven frt. lévén, a víz által borított 80,000 hold elpusztult termése négy millió frtot képvisel.

TISZAI ÁRVIZ-KÉP.

A TISZA ÁLTAL ELÖNTÖTT TERÜLET.

Lele községet az apadás már nem fogja megmentetni. Földek is vízben van e hó 6-ika óta. H. M. Vásárhely, Makó városok azonban megmenekültek. Az árviz levezetését e hó 9-ikén megkezdték a holt Tisza töltésének átvágásával.

Népnépnep Szent-István napján. A tűzkárosultak fölségelése ügyében f. hó 4-én tartott értekezlet megbeszéléséből a 'Segítség' emléklap szerkesztői: Jókai Mór, Nagy Miklós és Roskovics Ignácz folyamodványt adtak be a fővárosi hatóságokhoz...

Kossuth Lajos legújabbán Arad város választotta meg egyhangulag diszpolgárrá.

Az új országház építéséhez teljes erővel hozzáfogtak. A földmunkálatok folynak, s néhány nap múlva megkezdhetik az alapozáshoz szükséges beton lerakását. A földkiemelésen éjjel-nappal 400 munkás dolgozik, és pedig, ha a sötétség beáll, hatalmas villamillámpák fénye mellett.

Villamos világítás egy udvari kastélyban. A királyi pár és Valéria királykisasszony a laizai állatkertben épült új kastélyt választották nyári tartózkodó helyül. Ez az első udvari kastély, melyben villamos világítást rendeztek be.

Az angol királynő jubileuma alkalmából e hó 22-ikén a londoni magyarok bált rendeznek, melyen a walesi herczeg is jelen lesz.

A német trónörökös betegsége. A német trónörökös torokbaját Mackenzie híres angol orvos e hó 8-ikán újra megvizsgálta s új operációnak vetette alá, és ujra azt a meggyőződést nyilvánította, hogy a trónörökös nem szenved rákban és tökéletesen felgyógyulhat.

Tűz után. Párisban a színházakat rosszul építési szinte szabálylyá vált. Most, az Opera Comique katasztrófája után kezdenek komolyan foglalkozni azzal, hogy a hatóság gyakoroljon befolyást a színházak berendezésére.

sek, hogy a gázvilágítást három havi határidőn belül villamos világítással cseréljék fel.

A pécsi bazilika szoborműveit jelenleg Zala Gy. jeles szobrászunk restaurálja. A bazilika kriptájában talált Árpád-kori domborművek egy részét a fővárosba szállították s ezekből állítja össze Zala az egyes alakokat és csoportokat.

Régi freskók. A rimabrezói evangélikus templom javítása alkalmából nevezetes, valószínűleg mesteri ecsetre valló fresko-festményt fedeztek fel a régi mészburkolatot lefejtő munkások, mely — a rajta fekvő mészrétegek korszakait véve számítás alapjául — a XII—XIII. századból eredhet, s körülbelül az 1290-ik év táján készült.

Az erdélyi fehér márvány. Erdélyben Ditró környékén, tudvalegöligen igen szép fehér márványtelepre

találtak, mely műszaki vélemény szerint a híres kararai márvánnyal is kiállja a versenyt. Iszó Miklós használta először a szárhegyi fehér márványt szoborműhöz, ebből készített el Arany Jánosnak a nemzeti muzeumban levő mellszobrát.

Most már vállalkozó is akadt, a ki hajlandó ott bányát nyitni s a beces szobrászati anyagot értékesíteni. Eddig készített el a márvány minősége van meghatározva, de a márvány-telep kiterjedése geológailag fölveve nincs. Pedig ez kiváló fontossággal bír annak megállapításánál, hogy a bányavállalat anyagilag jövedelmező lesz-e.

Az erdélyi fehér márvány. Erdélyben Ditró környékén, tudvalegöligen igen szép fehér márványtelepre

hogy jórészt csupán indolenciánkon mult, hogy márványiparunk mindez ideig fel nem virágzott.

Bécsből Kapuvárra léghajón. A pünkösdi ünnepek alatt Budapesten volt Miss Leona Dare jelenleg Bécsben van léghajójával. Ugyanott időzik a nálunk szintén ismeretes Spelterini léghajós. A két léghajós e hó 5-ikén együtt szállt föl. A légi utazás, mely igen viharos volt, három órán át tartott s a léghajósok a fertői tótól nem messze, Kapuvárról szálltak le.

Krisztina spanyol királynő igen szereti a kézi munkát. Közéleb fejezett be egy pompás 11 öl hosszú s 6 1/2 öl széles lobogót a róla 'Reina-Regente'-nak nevezett hadihajó számára.

A hajkereskedés az Egyesült-Államokban igen virágzó üzlet. Magában New-Yorkban több mint 20 hajgyár van. Az 50 centiméter hosszú haj kilójának ára 200 forint, a 100 centiméteresé sokkal több, egész

480 forintig. Már pótszeres is vannak, melyek közt a kenderszós leggyakoribb, de ez is drága. Legelősebb az olajozott hárszánk, a melyből készített mesterséges haját 'japáni haj' név alatt árulják.

* Villamos vasut most már az Egyesült-Államok 23 városában van s ezenkívül sok helyen tervezik. Legnagyobb sikert mutat fel a Los Angelesben (Kalifornia) levő, hol 12 angolmértföld hossza vonalon óránként négy kocsi fut.

* Gordon pasa szobrárt készítették el az ausztraliák közadakozásból Londonban az adelaidi nemzetközi kiállítás számára, mely június 30-án nyílik meg.

Előfizetési felhívás.

„Vasárnapi Ujság” és „Politikai Ujdonságok” 1887. július-decemberi félévi folyamára.

Lapunk azon t. előfizetőit, kiknek előfizetése június hó végével lejárt, felkérjük az előfizetés mielőbbi megújítására, nehogy a lap küldésében fennakadás álljon be.

Előfizetési feltételeink.

Negyedévre (július—szeptember):

- A Vasárnapi Ujság 2 frt — kr
A Vasárnapi Ujság a „Világkrónikával” együtt 2 + 50 = 52
A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok 3 + = 3
A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok a „Világkrónikával” együtt 3 + 50 = 53

Félévre (július—december.)

- A Vasárnapi Ujság 4 frt — kr
A Vasárnapi Ujság a „Világkrónikával” együtt 4 + 50 = 54
A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok 6 + = 6
A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok a „Világkrónikával” együtt 6 + 50 = 56

A „Politikai Ujdonságok”-hoz „Magyar Gazda” cím alatt két hetenként megjelenő gazdasági lap van csatolva, s ezenfelül rendkívüli mellékletekkel is bővítve a lapnak eddig is hetenként másfél s minden második héten két nagy ívre terjedő tartalma, mely a Politikai Ujdonságokat ez ideig is a legnagyobb és legartalmasabb politikai heti lappá tette.

A „Vasárnapi Ujság” újévtől kezdve „Női munka és élet” című új rovattal s jelentékenyen bővített tartalommal jelen meg.

Mind a két lapnak készítőjéül szolgál a „Világkrónika” című képes heti közlő, mely hetenként egy íven s számos képpel illusztrálva jelen meg. A „Világkrónika” 1887. évi folyamára „A bánya ura” című regényt közli, művészi kivitelű képekkel illusztrálva.

T. előfizetőink szíveskedjenek az előfizetés megújításánál, vagy a „Világkrónika” megrendelésénél ezimásalagjukból egy példányt a posta-utalványra ragasztva beküldeni, s minden reklamációt és egyéb a közléseire vonatkozó közleményeket a kiadó-hivatalhoz küldeni.

A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok kiadó-hivatala (Budapest, egyetem-utca 4. sz.)

Riunione Adriatica di Sicurtà es. kir. szab. biztosító társaság Triestben. E társulat rendszeres közgyűlése június hó 2-án tartott meg Triestben és fontosabb adatait az 1886-iki üzletéről következőkben ismertjük: Élelbitbiztosítások. Ez ágazat műveletét folytonosan emelkedő irányban haladnak, a mennyiben az 1886-ban kötött biztosítások 10.250.273 frt tőkét és 15.861 frt járadékra, tehát több mint bármely megelőző évben, rugtak. A biztosítási állomány 1886. decz. 31-én 41.804.764 frt tőkét és 92.086 frt járadékot, e szerint tehát tiszta emelkedés 4.927.719 frt a biztosított tőkén és 10.849 frt a járadékon. Díjakon bevételét 1.755.956 frt, vagyis 160.797 frtal több mint a megelőző évben. Az 1886-iki évben halál- és tulélési esetekért 876.737 frt fizetett ki; ezenkívül 142.184 frt a december 31-én még liquidálva nem volt halál- és tulélési esetekért tartalékba helyeztetett. A díjtartalék 8.155.216 frt, ezen tételnél a múlt év ellenében 707.825 frt emelkedés mutatkozik. II. Elemi (tűz-szállítmány- és jégkár) biztosítások. Ez ágazat díjbevételre 7.765.144 frta rugott, viszont biztosításokért 3.222.195 frt adatott ki. Kárakért 1886-ban 5.756.337 frt fizetett ki, mely összegből 2.307.011 frt viszontbiztosítók terhére esik. Ezenkívül függőben levő kárakért tisztán 207.607 frt helyeztetett tartalékba. A tehermentes díjtartalék tűz-biztosításokért 1.505.080 forint (50 és fél százaléka a saját számlára maradt bruttó díj-bevételnek) és szállítmánybiztosításokért 14.686 frt. A későbbi lejáratlalt bíró díjtárcza 17.948.145 frta rug. Az intézet létezése óta kárakért összesen kerek 134 millió frt fizetett ki. A jégbiztosítási üzlet az elmúlt évben tetemes veszteséget hozott, mely részint a létező s a múlt év végén 550.000 frta rugó külön jégártalékából 100.000 frtal és részint a többi ágazatok feleslegéből fedeztetett. Az ez után maradó mérlegnyeremény 285.093,52, mely összegből alap-

szabályszerűleg 50.339,71 frt az általános nyeresémny-tartalékalaphoz csatoltatott és az osztalék részvényenként 55 frt. A múlt év december hóban még a tárczában volt 700 lb. társulati részvény kibocsátása teljesen lebonyolítottatott és a befizetett részvénytőke emelésén kívül 280.000 frtal (700 részvény 4 400 frt) a társulatnak 455.981,15 frtot hozott, mely összeg teljesen tartalékba helyeztetett, ugyanis 100.000 frt az életbiztosítási ágazat külön nyeresémny-tartalékához és 355,981 forint 15 krajczár az általános nyeresémny-tartalékalaphoz csatoltatott. Utóbb jelzett alap az által meghaladja a társulati alapszabályban meghatározott egy millió forintnyi összeget, mi által jövőre az évi nyeresémnyből 20 százalék helyett csak 10 százalék fog az általános nyeresémny aaptartalékához csatoltni. A részvénytőke jelenleg négy millió frt. 1.600.000 frt kiegészít-befizetéssel. A társulat tartaléka 1886-ban 1.049.906 frt 41 kr-ra emelkedett és összesen 10.865,164 frtra rugnak, melyek következőké válnak összehállva: az életbiztosító ágazat díjtartaléka 7.257,331 frt, a tűzbiztosítási ágazat díjtartaléka 1.505,080 frt, — a szállítmány-biztosítás nettó díjtartaléka 14,686 frt, — a jégbiztosítás külön tartaléka 450,000 frt, az A) mérleg árfolyamindozási tartaléka 186,937 frt, a B) mérleg árfolyamindozási tartaléka 161,626 frt, — az életbiztosítási ágazat külön nyeresémny-tartaléka 250,000 frt és az általános nyeresémny-tartalékalap 1.039,502 forint.

HALÁLOZÁSOK.

Ehunytak a közelebbi napok alatt: NAGY JÁNOS, aranyminőség apát-plébános, 76 éves, Dunaföldvár. — PAPP MIHÁLY, ref. lelkész, a békés-bánati ref. egyházmegye tanácsbírája, 54 éves, B-Gyulán. — KISANTAL SÁMUEL ref. lelkész, 68 éves, lelkészkedése harmadik évében. Kétyen. — HOLLÁNDER LEO, 1848—49-iki honvéd-százados és Komárom katonai élelmezési biztos, újabban a hazai zsidók történetében nagyfontosságú orsz. kongresszus elnöke, Sáros-megye bizottságának, Eperjes város törvényhatóságának tagja, 83 éves, Eperjesen. — HECHT BENEDEK, fővárosi nagykereskedő, 78 éves, Budapesten; ugyanitt ADLER ANTAL, nagykereskedő, a Stefánia-gyermekórház gondnoka; FEKETE ANTAL, gyöngyösi ügyvéd, 71 éves; SCHÜGGER GÉZA, városvárosi kereskedő, 26 éves. — KISS LÁSZLÓ, több vármegye táblabírája, csaknem félszázadig gyakorló ügyvéd, 74 éves, Bonyhádon; ugyanott KILLEN KÁROLY, járási bírósági segéd-telekkönyvezető, 66 éves. — HIRVÁCS JENŐ, mérnök, a kassai mőmálmol igazgatója, 68 éves. — PÓSFAY SÁNDOR, városi főjegyző és bírtokos, 63 éves, Dunaszerdahelyen. — TOMPA KÁLMÁN, tanfelügyelőségi tölnek, ki irodalmi téren is működött, 38 éves, Székely-Keresztúron. — BAGI GERŐ, bírtokos, 55 éves, Csongrádon. — PÁLYAI ANDOR, régi honvéd főhadnagy, ügyvéd, nyug. állami tisztvelő, 59 éves, Gyorkon. — FRIDEL LIPÓT, 1848—49-iki honvéd, Gödöllőn. — STRÖBEL JOZSEF, Szeged törvényhatósági bizottságának tagja, kávéház-tulajdonos, 47 éves, Szegeden; ugyanott AUSLANDER SIMON, a város egyik legöregebb polgára, 89 éves. — FRIDECZY BARABÁS, nyug. adótárnok, 75 éves, Pozsonyban. — SIMON JÁNOS, 79 éves, Kerka Kálócán. — DR. LEITNER JÁNOS, a soproni helyőrség főorvosa, 59 éves. — MOLNÁR ANTAL, a békés-csabai szántársulat tagja, szép tehetséggel vidéki színész, 28 éves, ki fegyvéllettel véget életének. — HEVESSY BERTIKE, Hevessy Bertalan volt országgyűlési képviselő 7 éves fiacskája, Budapesten. — MIKÓ JÁNOS, a pécsvárad kir. közalapítványi uralodalm nyug. kerületi mérnöke, a mérnök-egylet egyik alapítója, 74 éves, Pécsváradon.

PÖLTENBERG MINA alapítványi hölgy, az aradi vértanú. Pöltenberg Ernő tábornok nővére, ritka műveltségű, jótékony szellemű nő, 78 éves, Badacsonyan, hol Fackh Gedónól volt látogatásban, kinek neje a vértanú tábornok leánya. — TELEKI HENRIETTE grófnő, 62 éves. Bécsben. — WALTERSICHEN bárónő, a városi ligeti 'sacré coeur' kolostor fejedelme-asszonya, 42 éves, Budapesten; ugyanitt SZEREMLEY LAJOSNÉ, szül. Fördös Ilka, kir. táblai bíró neje, 38 éves. — ID. ORLOVSKY ISZVÁNÉ, a 'Beregmezei tanügy' szerkesztőjének edes anyja, Ungvárt. — ÖZV. NAGY LAJOSNÉ szül. Moll Eleonóra, 40 éves, Szakolezán. — REIDNER ELMA, Reidner Adolf nagy-birtokos 17 éves leánya, a bars megyei Néverén. — GALL MIHÁLYNÉ, szül. Halász Johanna, 62 éves, Nagy-Körösién.

CLAM-MARTINIZ HENRIK gróf, a cseh feudális-klirikális párt vezére Prágában elhunyt. A gróf 1826-ban június 15-én született Magyarországon, Szent-Györgyön. A jogi tanulmányok végeztével Stadion gróf alatt 1848-ban állami szolgálatba lépett. 1853-ban Badára került, mint az itteni helytartóság tanácsosa s majd 1856-ban nyugati Galiciában tartományi elnök lett. 1859-ben kilépett az állami szolgálatból és 1860-ban a reichsrathba hívatott, melynek tevékenységében Clam-Martiniz Henrik grófnak nagy része volt. Személyes okok arra kényszerítették 1862-ben, hogy a reichsrathból kilépjen, s tevékenységét az időtől kezdve kizárólag a cseh tartománygyűlésre szorította. Ez időtől kezdve a szláv feudális-

klirikális párt vezére volt és egyik okozója a csehok passzív politikájának, melylyel ezek csak 1879-ben hagytak fel. Mídon a tartománygyűlésbe és a reichsrathba visszatért Clam-Martiniz gróf, ismét a párt lére állt és a költségvetés föloldójának szerepelt.

SZERKESZTŐI MONDANIVALÓ.

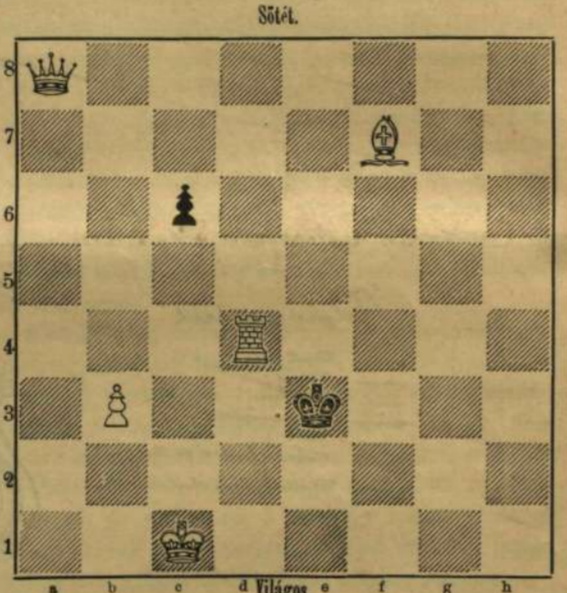
Pozsony. T. K. Volapük nyelvtan magyar nyelven eddig nem jelent meg; német kiadásban megrendelheti bármelyik hazai könyvtársznál.

Török-Szent-Miklós. T. Gy. Levélét elküldöttük Putnok Miklós tanár urnak Nagy-Szebenbe. (Lapunk múlt heti számában hibásan állott Putnok Miklós Putnok Miklós Miklós helyett.)

Bréb. I. G. A Divald Károly által kiadott 'Egy város a ravatalon' című műfűt, melynek jóvedelme a tűzkárosultak részére fordítatik, minden hazai könyvkereskedésben kapható; ára 50 kr.

SAKKJÁTÉK.

1442. számú feladvány. Dubbe F.-től.

Világos indul és a negyedik lépésre matot mond.

Az 1436. sz. feladvány megfejtése.

Table with columns: Világos, Megfejtés, Sötét. It lists chess moves for both sides, such as 1. Va1-e1, Kf5-d4, 2. Fe4-g2, Fh2-g1, etc.

Helyesen fojtották meg: Budapestben: K. J. és F. H. Andorfi S. Kovács J. — Az Erkel szakköröség nevében: Exner Kornél. — Tarnócon: Németh Péter. — Új-Szögyön: A polgári kör. — H.-Szoboszlón: Az olvasóegyleti sakk-kör. — Nagy-Egyedén: Nagy András. — A pesti sakk-kör.

HETI NAPTAR. Junius hó.

Table with columns: Nap, Katholikus és protestáns, Görög-Orosz, Izraelita. It lists religious holidays for June, such as 12 V. B 2 Ekb. János B 1 Szb. ut., 13 H. Bád. Antal, 14 K. N-Vazul e. a. Elizeus, etc.

Holdváltások: ☾ Utolsó negyed 13-án 2 ó 51 p. k. u.

Felelős szerkesztő: Nagy Miklós. (L. Egyetem-tér 6. szám.)

Fekete Satin merveilleux (egészen selyem) méterje frt 1,15 egész frt 6,45 (16 méterből 25 méterig) szális egyes állomány, valamint egész végben várménesen a hához szállít Kohnberg G. (m. és k. u.) szállító) selyemgyári raktára Zürichben. Minták postaföldvált. Levéljdi 10 kr.

Kincsem Sorsjegy a 1 frt. 11 sorsjegy 10 frt | 6 sorsjegy 5 frt 50 kr. Főnyeremény 50.000 ft. A magy. lovar-egylet sorsjegyi irodája BUDAPEST, Váci-utca 6.

1887. június. 126. sz. 1887. június. BUDAPESTI SZEMLE GYULAI PÁL. Tartalom: Oszmán-török népmesék, Kirándulás Erdélybe, Közegészségügy és statisztika, Két norvég dráma, Az egyetemi tanításról, Wirth Miksa legújabb művel, A noricum vas naxájában, Értesítő: Rényi R., Bolemann J., Aspelin E., Csorba F., A Budapesti Szemle megjelenévként tizenkétórás 120 lnyv. tartalommal.

A Budapesti Szemle tájékoztatni igyekszik a magyar közönséget az eszmékéről, melyek világszerte foglalkoztatják a szellemeket s mintegy követítő kíván lenni egyfelől a tudomány és a műveltség, másfelől a hazai és külföldi irodalom közt. E mellett lehet széles tér nyit a nemzetgazdasági közleményeknek, a m. tud. akadémiá nemzeti-gazdasági bizottságától támogatva.

Május 15-től jun. 15-éig és aug. 15-től szeptember 15-ig 30 százalék leengedés. Szobráncz, 1887. A fürdőigazgatóság.

Póloskák, svábbogarak, csótány-bogarak, molyok, hangyák, bolhák, legyek, rovartirtó porom, patkány- és egér-irtó szer. REISS B., magyar királyi szabadalmazott, vegytisztított termékek gyára. Budapest, VII., király-utca 47. sz., I. em.

Magyar történelmi és egyháztörténelmi tanulmányok. Magyar királyi szabadalmazott, vegytisztított termékek gyára. Budapest, VII., király-utca 47. sz., I. em.

Nyáralóba, fürdőbe utazóknak. Vendéglősöknek, Dohányzóknak. Kertész Tódor Budapest, Dorottya-utca 1. sz., Magyar királyi szálloda átellenében.

SZOBRÁNCZI FÜRDŐ. négy ásványos forrásnak, hideg-, sós-, kónes víz hisztó sikerrel használható, mindezen má borki-ütésekben, gyomor-bajokban, görvélyes betegségekben, daganatok, vértóadulás, májtájk, körsvényes bántalmak, szemgyógyulás, nem bajok és körsvény ellen. Május 15-től jun. 15-éig és aug. 15-től szeptember 15-ig 30 százalék leengedés.

Legjobb asztali- és üdítőlal. Hazánk legkedveltebb savanyúvize A MOHAI ÁGNES FORRÁS. József főherc. és ő felsége Milán szerb király asztalán rendszeres itallal szolgált. EDES KUTY L. Borral használva kiterjedt kedveztségek érveid.

Népfőlkedők, sportkedvelők és touristáknak. Uj! Múlatatásul és a test edzésére. Kertész Tódor Budapest, Dorottya-utca 1. sz., Magyar királyi szálloda átellenében.

Máriacelli gyomorcsseppek. Jeles hatású szer a gyomor minden betegségeiben és főlülmulhatatlan étvágyhiány, gyomor-nyeresség, rossz-szaga lehellet, szelek, sa-vanyu felbőfőgés, kólíka, gyomorhurut, gyomorégés, húgykőképződés, túlságos nyálkakepződés, sárgaság, undor és hányás, fejfájás. (ha az a gyomorból ered), gyomorgörcs, székszorulat, a gyomornak túlterhelése étel és ital által, gilszta, lép-és májbetegség és aranyérel. Egy ávegese ára használati utasítással 35 kr. Óvás! A valódi máriacelli gyomorcsseppek sokféleképpen használatnak és utózatnak. A valódiság-jelel minden palack vörös, főnnebbi védjeggyel ellátott csomagolásban legyen, s a szintén minden palackhoz mellékelt használati utasításban rajta kell hogy legyen, miszerint az Gusek Henrik nyomdájának, Kremsierben nyomtatott. Képszerű széküldési raktár: Brady Károly „az orángyalhoz” címzett gyógyszer-tárában Kremsierben. (Norvország). Kapható a legtöbb gyógyszer-tárában. Főraktár Magyarországon részére Török József gyógyszerésznél Budapest, király-utca 12. szám.

Legjobb asztali- és üdítőlal. Hazánk legkedveltebb savanyúvize A MOHAI ÁGNES FORRÁS. József főherc. és ő felsége Milán szerb király asztalán rendszeres itallal szolgált. EDES KUTY L. Borral használva kiterjedt kedveztségek érveid.

Műpar-áruház a „Legjobb”-hoz!

BÜCHLER ADOLF

IV., Deák Ferencz-utca 17. sz. BUDAPEST, a Miatyánk-utcával szemben.

HONI ÉS KÜLFÖLDI IPAR.

Naponta újdonságok. Dus választék olcsó szabott árak mellett. Naponta újdonságok.

HASZNÁLATI CZIKKEK, ALKALMI AJÁNDÉKOK, LAKÁSDISZTÉMÉNYEK

és pedig: korsók, tálak, virágtartók és állványok, képek és plastik-alakok, porcelán, terracotta, majolika és bronz-árak, fafaragványok, kínai ezüst és alpacca-árak, dohányzó-, utazó-, varró- és evő-eszközök, sör-, bor- és liqueur-készletek.

Pipereáruk, fésűk, kefék, illatszerek és legjobb saját gyártmányú pipereszappan.

Uri- és hölgyi ékszerek. — Valódi aranyban foglalt gyémánt-utánzatok.

Elvem és jelgém: „Mindig a legjobb.”

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvrusnál kapható — az osztrák tartományok számára Szélnski György cs. k. egyet. könyvtársánál, Bécsben, I., Stefansplatz 6.

Zöld Könyvtár.

(Csinos, zöld vászonkötésű kötetekben.)

Boross Mihály válogatott kisebb munkái. Vásonba kötve 2 frt.

Fáy András eredeti meséi és aphorizmái. Negyedik kiadás. Vásonba kötve 1 frt 60 kr.

Györfly Iván. Tréfás versek. Humorgyöngyök gyönyörűkötött gyűjteménye. Vásonba kötve 80 kr.

Jókai Mór válogatott beszélei. Második kiadás. Vásonba kötve 1 frt 60 kr.

Tartalom: I. A Bárdy család. — A jó öreg asszony. — A kalókirály. — Petky Farkas leányai. — Bacsó Tamás.

II. A Hargita. — A kánok utódja. — Történetek egy ócska kastélyban. — Valdivia.

Kane a sarkutazó. A második Grinnel-expedíció sarkutazása Dr. Kane E. K. műve után. Bevezetéssel ellátva. Vásonba kötve 1 frt 60 kr.

Kisfaludy Károly válogatott munkái két kötetben. A költő arcképevel. II-ik kiadás. Vásonba kötve 1 frt 60 kr.

Versék és elbeszélések. — Szinművek.

Kisfaludy Sándor összes regéi. A költő arcképevel. Vásonba kötve 1 frt 60 kr.

Tartalom: I. Előszó. — Csobánecz. — Tásika. — Somló. — Dobosi Mihály és hitvese. — A szent-mihályhegyi remete. — A megboszlott hitzegő. — Gyula szerelme.

II. Kemend. — Dóbrónta. — Saigliget. — A somló vérszűret. — Eszghvár. — Mics bán. — Frangepán Erzsébet. — Balassa Bálint. — Viola és Pipacs vagy hamis barát.

Kaligé Adólf br. Érintkezés az emberekkel. Fordította Nagy István. Vásonba kötve 1 frt 80 kr.

Kuliffay Edé. Magyarország története. A legújabb időkig. Vásonba kötve 1 frt 60 kr.

Kuliffay Edé. A szabadság hősei és vértanúi. Lapok a magyar történelemből. Vásonba kötve 1 frt 60 kr.

Leguóvé Ernest. Atya és fia a tizenkilencedik században. Fordította Feleki József. Gyermekek és serdülő-kor. Ifjú-kor. Vásonba kötve 1 frt 60 kr.

Mathews Vilmos dr. Hogyan boldoguljunk? Fordította és jegyzetekkel ellátta Polgen. Vásonba kötve 1 frt 60 kr.

Postalozó Henrik. Lénárd és Gertrud. Magyarította Zsengeri Samu. A szerző életrajzával. Vásonba kötve 2 frt.

Tündérmesék. A legkedveltebb gyűjteményekből összeállítva. Negyedik kiadás. Vásonba kötve 80 kr.

Wieland. Az Abderiták. Ford. Farkas Albert. Vásonba kötve 1 frt 40 kr.

A «Franklin-Társulat» kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvrusnál kapható — az osztrák tartományok számára Szélnski György cs. k. egyet. könyvtársánál, Bécsben, I., Stefansplatz 6.

Életiskola.

Gyöngymondatok, aranyigazságok a bel- és külföldi remekírók munkáiból.

Két kötet. Második kiadás.

A két kötet csinos vászonkötésben 2 frt.

Tartalom: Szerelmek és házasságok. — Férfi és nő. — Háztartás. — Nevelés. — Bölcelem. — Társaság. — Természet. — Lélektan. — Vallás. — Vegyesek. — Emlékkönyv.

Margitszigeti gyógyfürdő.

Budapest főváros közvetlen közelében.

35° R. meleg artézi forrás, porcellán-, márvány-, kád- és kőfürdők zuhanykabinokkal, nagyszerű kert, 300 teljes kényelemmel berendezett szoba, társalgási terem, kül- és belső udvarok, telefon, távrida-összeköttetéssel, naponta zene. Kérelmek, melyek ellen a margitszigeti hévíz kedvező eredményrel használtatott: Köszvény, az ízületek, izmok, oncthárta, ideghüvely, idült osz. A csúsz, köszvény, erómihi behatások, typhus után fellépő hűdések, zsibák, onctbántalmak, onctszűt, ízületi bajok és külsőtesteket követő elváltozások. Fájdalmas hegek, mereveség, hűdés, bőrbántalmak, vizeleti nehézségek, méh- és hüvelybántalmak. Még arra is figyelmeztetjük a t. sz. közönséget, hogy a szigetben villamos fürdők rendelkezésbe kerültek, melyek a köszvényes, osztes és ideges bántalmak, valamint a hűdések és az ischiás-nál a fürdészetben igen hathatós segédgyógyeszközt képeznek. A hévíz belsőleg eredményesen használtatott: idült-gyomorhurtnál és alhasi pangásoknál. A szigetben van gyógyeszköz, ellátva mindennemű ásványvízzel. Rendelő orvos: dr. Vargás. — Bérleteknél ugy a fürdő, mint a menetjegyek együttes váltásánál árleengedés. A szigetben lakó fürdővendégek a fürdő-használatnál és a menetjegyeknél előnyben részesülnek. A fővárossal óránkint kétszer közlekedés. — A fürdő-idején május 1-én nyitattott meg. — A lakások megrendelése: a szigetben a felügyelői irodában. Budapest. A margitszigeti felügyelőség

Franklin-Társulat nyomdája. (Budapest, egyetem utca 4. szám.)

Ó oszárli és kir. felsége hadihajóin általános használatban van.

A gleichenbergi János-forrás

nagy mennyiségű izletes kettős szénsavas nátront, azonban aránylag kevés konyhasót, de annál több vasat tartalmaz és a világ leghíresebb auctoritásai nyilatkozataik szerint, chronikus gégehurut, chron. légcsőhurut, chron. tüdőlob- és a légutak, khatarrhusainál, végre a mellhártyalob után hátramaradt mellürbéli izadmányoknál, ha egyszersmind a vasnak erősítő és vérképző hatására reflektáltatik, a legjobb eredménnyel használtatik. — Különös alkalmazást nyer a fővény és hügykőnél. — Szénsav és szoda gazdag tartalmánál fogva nagyon alkalmas borral vagy gyümölcs-szórpéval vegyítve, kellemes pezsgő üdítő italok készítéséhez, ugyszinte tisztasága és rendkívüli olcsósága folytán legjobban ajánlható. — Mindenkor friss töltésben kapható a magyarországi főraktárban: Schleinz Károly és Társainál, Budapest, VIII., stáció-utca 47. sz. Városi üzlet: V., harminczad-utca 4. szám alatt, hol megrendelések a házhoz szállítás végett is elfogadottnak. Eredjéből az egyenlítőn átmenetelnél nem vesztett.

Schleinz Károly és Társainál,

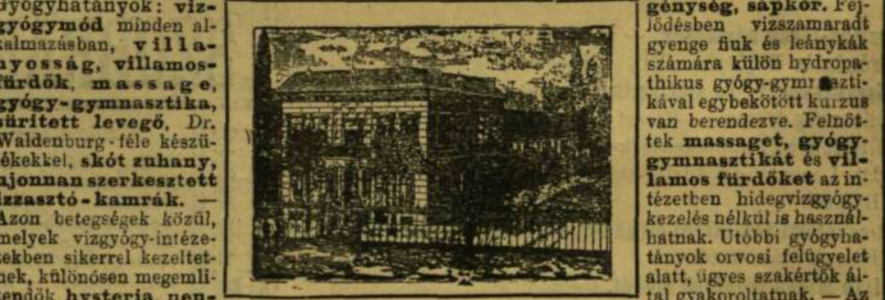
Budapest, VIII., stáció-utca 47. sz.

Városi üzlet: V., harminczad-utca 4. szám alatt, hol megrendelések a házhoz szállítás végett is elfogadottnak.

Eredjéből az egyenlítőn átmenetelnél nem vesztett.

Dr. GLÜCK IGNÁCZ-féle hidegvíz-gyógyintézet

BUDAPEST, váralgati fasor, 11-k szám alatt, május 22-ikén nyitattott meg

Gyógyhatányok: vizgyöngy minden alkalmatosságban, villanyosság, villamosfürdők, massage, gyógy-gymnasztika, sürtött levegő, Dr. Waldenburg-féle készülményekkel, skót ruhany, ujjonnan szerkesztett izasszó-kamrák. — Azon betegségek közül, melyek vizgyöngy-intézetben sikerrel kezeltek, különösen megemlítendő: hystéria, neurasthenia, neuralgia, hűdés, gyzensőség és más szervi és működési idegbajok, rendellenes vérkeringés a különféle szervekben, menstruationis rendellenesség, női bajok, idültgyomorbel-és tüdőhurut, köszvény, csúsz, versző.

Intézet telefon-összeköttetésben van a várossal, közös és külön gyógyhelyiségekkel bir és reggel 5-től esti 8 óráig nyitva van. — Folytonos orvosi felügyelet. Árak olcsók. — Felvételek bejárók és benlakók, többiek teljes vagy fél állására. — Ertesztési ad.

Dr. Glück Ignác, kir. törvénysz. orvos, az intézet vezetőtulajdonosa.

Fényképészeti műkedvelőknek.

Egy legújabb utazó CABINET CAMERA három csesztával, háromlábú állvány és beállító posztó összesen csak 32 forint.

Gazdagon felszerelt raktár minden fényképészeti cikkekkel, a műkedvelő uraknak utasítások és felvilágosítások a legnagyobb készséggel adtatnak. — Vidéki megrendelések utánvétel mellett eszközöltetnek.

TÜRKEI LIPÓT, fénykép. cikkek gyári raktára, Budapest, Károly-laktanya, Károly-utca 4.

RADAIN FÜRDŐ savanyvíz-forrás

Legtartalmasabb szikeny-savanyvíz. Garod kiserlettel bebizonyították, hogy a szénsavas lavany a legjobb és legbiztosabb gyógyeszer köszvényben szenvedők számára. Radain savanyvíz a legjobb szőlővíz. Garod kiserlettel bebizonyították, hogy a szénsavas lavany a legjobb és legbiztosabb gyógyeszer köszvényben szenvedők számára. Radain savanyvíz a legjobb szőlővíz. Garod kiserlettel bebizonyították, hogy a szénsavas lavany a legjobb és legbiztosabb gyógyeszer köszvényben szenvedők számára.

Kedvező alkalom!

Üzletem felosztása miatt az összes áruk mélyen a bevásárlási áron alól

VÉGELADATNAK,

n. m. albumok, legeszkök, esernyők, bőrárak, utazó eszközök, játékok, illatszerek és minden szakmába vágó cikkek. Bátorodom tehát a n. é. közhírséget ezen valóban kedvező alkalom felhasználására szép és finom diszmutárak beszerzésére felhívni. Mély tisztelettel

LÖVENSTEIN ZSIGMOND, Budapest, hatvani utca 15. szám, szemben az újvilág-utcával. Az árukat, valamint az egész berendezés is eladandó.

25-DIK SZÁM. 1887. BUDAPEST, JUNIUS 19. XXXIV. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és 1 egész évre 12 frt POLITIKAI ÚJDONSÁGOK együtt: 1 félévre 6 * Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG 1 egész évre 8 frt 1 félévre 4 * Csupán a POLITIKAI ÚJDONSÁGOK: 1 egész évre 6 frt 1 félévre 3 * Külfordi előfizetésekre a postaiag meghatározott vitelljű is esztolandó

AZ ÚJ FRANCZIA MINISZTERIUM.

SZINTE elmosyodik az ember, mikor Franciaországról szólva, «új» miniszteriumot emleget. Pleonasmus az, szószaporítás. Franciaországban jó darab idő óta nincs is már más, mint új miniszterium. Mindenik az, egyiknek sincs ideje megvélni, sőt még megmelegdni is alig van helyén. Nem is esztendő, már csak hónapok szerint számítják ott a kormányokat s alig, hogy az egyik kabinetet nagy kinnal összetakolni sikerült: már bukik és próbálgatják összeállítani a másodikat, melynek ismét csak kérész-élet a végső.

Néhány hete csak, hogy a Goblet-miniszterium alakulásáról megemlékeztünk. Ma már ez is a historiáé, ha ugyan birt volna alkotni historiai dolgokat. De még ha tehetsége lett volna is, ideje nem volt hozzá. Megbukttatták, mert veszedelmes harcizsának találták, holott Franciaország népe s annak különösen polgári osztálya erősen

manifesztált a béke mellett. Olyan kormányt kellett tehát föllátni, mely kevésbé lesz puska-porszagú s nem ingerli annyira sem a francia bourgeoisie, sem Németország idegeit, mint azt az a miniszterium tevő, melynek a rettegett revanche-férfiu, Boulanger volt a hadügyminisztere.

Az új kormány, melyet május hó 30-án Rouvier hozott össze, kiválóan békés jellegű miniszterium s a béke kormányának is nevezik a sajtóban. Lényegében mérsékelt republikánusokból áll. Rouvier maga, Fallières belügyminiszter, Spuller közoktatásügyi miniszter, és Mazeau igazságügyminiszter oportunisták, Barbey tengerészügyi miniszter a szenatus republikánus baloldalihoz tartozik, D Autreme kereskedelmi miniszter pedig balközéppárti. Ezek tehát mind mérsékelt elemek. Csak Barbe földművelésügyi miniszter volt baloldali radikális képviselő, Héredia közmunkaminiszter pedig mint képviselő a szélső baloldalihoz tartozott. A két legfontosabb

társa miniszterét, Flourens külügyminisztert és Ferron hadügyminisztert kivéve, a kabinet valamennyi tagja ülésel birt a parlamentben.

A mi e kabinet helyzetét nehezé teszi, az épen az ő opportunisztikus jellege. A radikálisok nagyon is biztak, hogy most már ök jutnak kormányra s Floquet, a ki a kabinetalakításra szintén föl volt szólítva, csakugyan radikális kormányt akart. De Floquet kísérlete nem sikerült s most a radikálisok gyűlétele egészen Rouvier és társai ellen fordul.

Rouvier, a kabinet elnöke 1842 ápril 17-én Aixban született a Provenceban s a császárság alatt ügyvéd volt és ellenzéki hírlapíró a marseillei lapoknál. 1870-ig a marseillei hajózási társulatnak jogtanácsosa is volt. 1870 szept. 4-ike után — midőn t. i. a császárság megbukott s a köztársasági kormány megalakult — a prefektura főtitkárává neveztetett ki, a nemzetgyűlés tagjává is megválasztott, a hol a radikálisok közt foglalt helyet. 1876-ban, 1877-ben és

ROUVIER, AZ ÚJ FRANCZIA MINISZTERELNÖK.

FERRON, AZ ÚJ FRANCZIA HADÜGYMINISZTER.